

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petik sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

POSZTERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, augusztus 15.

Előnyomulásunk a lukow-brestlitowski vasut mentén.

Budapest, augusztus 14. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

A Bugtól nyugatra előnyomuló szövetséges csapatok üldözés közben tegnap is elűzték maguk elől az utóvédeket. Az osztrák magyar erők a Lukow-brestlitowski vasut mindkét oldalán előnyomulva elérték a Mied-Zyrzecétől nyugatra és délre fekvő területet. A német csapatok elfoglalták Wisnice vidékét és Wlodowán túl előrenyomultak. Kelet-Galiciában nincs ujság.

Olasz hadszíntér:

A délnyugati arcvonal különböző részein tegnap este ellenséges támadásokat visszavertünk. Így például a tiroli határvidéken Fedaja állásnál és Papena vonalnál (Sluderbauchtól délre), a görzi grófságban, Monte dei Sciusi-nál és a monfalconei magaslatoktól keletre. A régi állások mindenütt teljes birtokunkban maradtak. Újjel páncélvonataink egyike egészen a monfalconei vasut bejárájáig haladt és a La Rocca lejtőjén az ellenséges gyalogságot és az Adriamüveknél a trént lőtte. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nem tud szembeállni a megvert orosz hadsereg csapatainkkal.

Berlin, augusztus 13. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az Argonnokban a Martin erődön újabb előrehaladást tettünk. A foglyok száma 4 tisztre és kétszáz főnyi légénységre emelkedett.

Keleti hadszíntér:

A Nyementől északra Alesew-Kupischky-Wischinty és Kowarsk vidékén új harcok fejlődtek. Támadó csapataink Kowno előtt elfoglalták a domnikankai megerősített erdőt. 350 orosz elfogtunk.

A Narew és Bug között hadseregeink erélyesen az ellenség után nyomulva elérték a Slina és Nurzec szakaszt, amelyen az ellenség újult ellenállás céljából megállapodott.

Nowogeorgiewsk északi szélén rohammal elfoglaltunk egy erős előállást, miközben 9 tisztet és 1800 főnyi légénységet ejtettünk foglyul és öb géppuskát zsákmányoltunk.

A szövetséges csapatok Sokalowitzől északkeletre a Bughoz közeledtek. Az ellenség Lasice-miendrzyzcei vonaltól keletre megkísérelte, hogy zivós ellentámadással megállítsa az

üldözést. Minden támadását visszavertük. Az augusztus 10-i és 11-i harcokban megvert ellenségnek tegnap már nem volt annyi ereje, hogy a feltartóztatlanul előnyomuló szövetséges csapatokkal szembeálljon. A hadseregek üldözés közben átlépték a radzyn-dawydi-wlodowai országot. Legfőbb hadvezetőség.

Meghiusult az entente Balkán akciója.

Görögország megtagadta a terület átengedést.

Athén. Az Agence d'Athenes jelenti: A külügyminiszter kabinetfőnöke ma délután átnyújtotta a négyes entente követségeinek Görögország válaszáat az említett hatalmak lépésére. A válasz tiltakozás formájában van megszerkesztve a görög területek átengedését illetőleg.

Lugano. A görögök visszautasítván a négyesszövetségnek ajánlatát és megtagadván a területátengedést, az entente akciója megghiúsult.

Orosz pánik.

Arad, augusztus 14.

Mi az a néhány száz mármarosai, meg zempléni család, amely az oroszok felvidéki betörése idején Budapestre, meg az ország belsejébe menekült, ahhoz az óriási tömeghez képest, amely most Szentpétervárra özönlik! Sőt a galíciai, meg bukovinai menekültek csoportjai is elenyésző számot tesznek ki a koloniák mellett, a melyeket Varsó, Riga, Breszt-Litovszk öntöttek magukból, és amelyek árja egyre megnövekedve hömpölyög a cár palástjának az árnyékába! És a mi ezeket az óriási, földönfutóvá lett embertömegeket togadja, már nem is a részvét, hanem a leküzdhetetlen, vacogó rémület. Európai Oroszország nyugati felől egyre több kerül az ellenség kezébe, s a petrogradi menekült-tanyákon összekeveredik Lengyelország, Kurland, Litvánia, Wolhynia minden fajtájú, minden hitű népe; mind a katonák gyors visszavonulásáról, a sebtiben kiürített várakról, városokról beszél; mikor, hol lesz ennek a vége?

A pánik, amely a menekülőknél százezrei révén az orosz fővároson szétárad, nem maradhat hatás nélkül. Akármilyen keményen ül a cenzura a sajtón, akármennyire némák a politikusok, csöndesek az utcák és a terek, száz és száz mértföldnyire megérzik az orosz székvárosnak az a hangulata, amely a teljes kudarc tudatában van, és amely a mielőbbi béke után áhítozik.

A szövetségi kapocs láthatatlan vezetőkein átosap ez a pánik Franciaországra, Párisra is. Varsó eleste után a francia-kormány belső ellentétei heves jelenetekben törnek ki. Az orosz vereségek után a francia új offenzíva önthetett volna némi reményt a csüggedőkbe, ez galvanizálhatta volna az ájult kétségbeesést. Minthogy ez nem történt meg, a bünbakot az egyik miniszter a másikban keresi. Millerand Delcasséban és viszont. Millerand, a hadügyminiszter végre odadobja tárcáját Vivianink, a miniszterelnöknek, és csak egész éjszaka tartó kapacitálás után marad meg helyén. Amitől természetesen Joffre offenzívája nem kap lendítőt...

Oroszország gazdasági helyzete még hónapokkal ezelőtt megroppant. Még az angol és francia tőke se tud erőt önteni a zuhanó orosz értékekbe. Ha most már elképzeljük azt a ny-

moroságot, amelyet a kiirított, elpusztított vidékek visznek magukkal, az áldozatot, amellyel a „stratégiai visszavonulás” jár és azt a hatást, amelyet ez az óriás pánik az ellenség által meg nem szállt területeken is okoz: akkor halvány sejtésünk lehet a mérhetetlen kárról, amely Oroszországra a katonai veszteségen kívül hárul. És ha a hadsereget lehetne a csenvész korosztályok és az alkalmatlanok behívása által pótolni, ha valami csoda municiót tudna teremteni az orosz hadseregnek, ezt a rettentő erkölcsi hatást és a gazdasági összeomlásnak ezt a borzalmas nagyságát már nem lehet ellensúlyozni.

Vajon lehet-e kedve akármelyik balkáni államnak, hogy a roskadó hatalom pillérjéül szegődjék? Ha megpróbálnák: se magukon, se az entente-on nem segítenének. És könnyebb lenne Oroszországnak a katasztrófát elviselni, ha összeomlásában még egy kis országot maga alá temetne? . . .

A nemzet áldozatkész-ségének szobra.

A Nemzeti áldozatkész-ség szobrának végrehajtó bizottsága ezzel a kéréssel fordul a közönséghez:

A művész szobrot farag a fából, a nemzet áldozatkész-sége pedig érebe önti, hogy épen összetételének oszlatosságával végtelen időnkig hirdesse a magyar társadalom dicsőségét. Szobrot emelünk magunknak büszke húsággal, hogy fiaink, unokáink elkövetkezendő új nemzedékek megcsodálják alkotásunkat és ha hasonlóan történelmi idők szereplői lesznek, tanuljanak belőle.

Szobrot emelünk magunknak szerény alázatossággal, mert nem magunkért csináljuk, hanem heroikus csaták borzalmas tűzébe elpusztult hősök özvegyeiért, árváiért, kezét lábát vesztett, megvakult, boldogtalanná lett nyomorék, rokkant hőseinkért. Szobrot emelünk magunknak jogos kérdéssel, hogy az egész világ lássa a dicső magyar nemzet kimeríthetetlen erőbírásának gyönyörű szimbólumát! Megalkotuk a Nemzeti Áldozatkész-ség Szobrát!

Mi, akik most Ó Felsége Apostoli Királyunk legkegyelmesebb pártfogása — Augusztus kir. főherceggasszony és Károly István kir. főherceg Ó fenségeik magas védnöksége — gróf Tisza István m. kir. miniszterelnök, Csernoch János bíboros hercegprímás és báró Hazai Samu m. kir. honvédelmi miniszter diszelnöksége alatt ezzel az indítvánnyal lépünk a magyar nemzet elé, — úgy tervezzük, hogy az emlék megalkotásában közvetlen közreműködéssel vegyen részt a magyar társadalom minden tagja.

A művész fából kifaragja a szobrot, a hazafias társadalom pedig az adakozók nevével bevéselt apró fémpikkelyekkel borítja azt be.

Igy oldjuk meg a szobor felépítésének a munkáját mindannyian, akik a nagy történelmi időt éljük — valamennyien, ahányan e szép magyar hazát vértükkel, szellemi és anyagi erőnkkel védelmezzük.

A magyar társadalom minden tagjának rendelkezésére áll egy fémpikkely, — amelyet áldozatkész-sége és anyagi képessége arányában tetszős szerinti összeggel válthat meg, de minimális ára két korona. Ugyanezen lemez legkisebb ára ezimérrrel magánosoknak 25 korona. Ugyanezen lemez legkisebb ára ezimérrrel családok részére 50 korona. Nagy lemez legkisebb ára ezimérrrel magánosoknak 100 korona. Nagy lemez legkisebb ára ezimérrrel családok részére 200 korona. Egy drb. nemzeti áldozat jelvény ára 2 korona. Törvényhatóságok — vármegyék és városok — nagy eziméres lemezei, valamint egyesületek, testületek stb lemezei külön levélben — válassz kérése mellett — rendelendők meg. A pergament-albumban a felülfizetéseket, vala-

mint a eziméres lemezváltás megjelölése mellett a megváltási összeget is feltüntetjük.

Tudvalevőleg az akció célja lehetőleg minél nagyobb tőkének felhalmozása a rokkantak és az özvegyek és árvák alapja javára. A két alap azonban csak úgy képes kiegészíteni az állami eltartás hiányosságát, ha sok millió áll a rendelkezésére. Ezeket a milliókat — miután országos érdekeket elégítenek ki, — csak országos mozgalommal lehet összegyűjteni. Csak az egész nemzet közreműködésével létesülhet egy nagy nemzeti alap. A cél tehát az, hogy a nemzet szerenésitlen özvegyei és árvái és a nemzet rokkant martirjai, mire a háború befejeztetik már igénybe vehessék a nemzeti alap védelmét. De célja a demonstráció is, hogy az adakozás révén méltó emléke emelkedjék a nemzet áldozatkész-ségének.

A becsapott Szerbia.

(Kitéleződik a helyzet Szerbia és Itália között. — Az entente marakodása. — Mi újság Albániában? — Egy romániai kereskedő leleplezése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 14.

C. L. román kereskedő, üzleti ügyekben került Magyarországra. Romániát csak a napokban hagyta el, és így a semleges és entente lapjaiból a legkülönfélébb szempontból tekintve, mérlegelhetette a helyzetet. Romániában különösen Szerbia dolgait figyelik erősen. Ez a kérdés bennünket is erősen érdekel és épp ezért érdekesnek tartjuk közlését nyilvánosságra hozni:

(Ellentétek az entente államai között.)

Az entente sajtójának egyik legnehezebb, máerészről azonban leghálátlanabb feladata az, hogy leleplezzék azt a mély elkedvetlenedést, amelyet egyik-másik szövetségesek magatartása felidéz a másikban. Nyílt titok, hogy Franciaország és vele együtt Belgium is, becsapva érzi magát összes szövetségesei, Oroszország és újabban Olaszország, főleg azonban Anglia által. Tudjuk, hogy Anglia igen gyakran egész nyíltan tett szemrehányást Oroszországnak tehetetlensége miatt és viszont Oroszország sem maradt adósa Angliának.

A szövetséges államok diplomáciája természetesen ismeri azt a veszedelmet, amely az efajta veszekedésekből, civakodásokból előállhatna és minden rendelkezésre álló eszközzel azon van, hogy ezeket a szőgyenfoltokat takargassa, leplezze. Kiválóan alkalmas eszköze ebben az entente hatalmak mindenikében drákói módon kezelt cenzura és innen van, hogy újabban aránylag kevesebbet olvashatunk ezekről a témákról, ami azonban távolról sem jelenti azt, hogy azok megszűntek volna.

Ellenben a semleges államok sajtója élénk figyelemmel kíséri az eseményeket és azoknak nyomán mutatkozó hangulatot. Így a román lapok a szerbek és az olaszok közötti viszonyról írnak és ríró fényt vetnek arra a sok és mélyreható érdekellentétre, amely az entente jóvoltából meglehetősen baráti kötelékekkel egymáshoz fűzött két állam között fennáll.

(Szerbia véralakozó állásban.)

Miért pihen Szerbia? — kérdik a lapok — még mindig babérain, miért nem ragad fegyvert szövetségeinek segítségére ma, amikor újból való fellépése a harcok porondján esőkkenthetné azt az aggasztóan veszedelmes helyzetet, amelyben legfőbb patrónusa, Oroszország van, miért nem siet a másik legközelebbi szövetséges, Olaszország segítségére, mely bár két ízben kísérelte meg a legnagyobb erő megfeszítésével áttörni az ellenség ércfalát, ma kénytelen arra a belátásra jutni, hogy erre a maga

erejéből továbbra sem lesz képes, még akkor sem, ha újabb és újabb százczeket áldoz fel.

Péter király és vele együtt azok, akik Szerbia sorsát intézik, bizonyára arra gondolnak, hogy az évek egész sorozata óta a háború keserves terheit nyögő országára még mindig nem következett be a megpróbáltatások igazi ideje. Jól tudják Szerbiában, hogy az országnak még szüksége lesz erajéro és ezért csak természetesen, hogy takarékoskodnak minden emberrel, minden tölténnyel.

(„Tulságos magas volt az ár!”)

De ezen kívül még bizonyos elkedvetlenedés is érezeti hatását Szerbiában. Az entente-val való szövetség ugyan elég szilárd: mindazonáltal a szövetségesek érdekei némelykor eltérnek egymástól, sőt eléggé sűrűn előfordul az is, hogy ezen érdekek egyenesen ellentmondanak egymásnak. Így például a szerbek egy kicsé tulságosnak tartják azt az árat, amelyet az entente Olaszországnak ígért abban az esetben, ha melléje szegődik. Drágálják a szerbek ezt az árat annál is inkább, mert annak egy részét Szerbiának kellene megfizetni.

(Szerbia álmái megsemmisültek.)

Olaszországnak az entente-szövetségbe való belépése egyenesen halálos dőfést mér Szerbia nagyváró álmaira. A szerbek, akik arról álmodoztak, hogy a mostani óriási harc d'adamas befejezése megteremtí majd a Balkánon a szerb nagyhatalmat, jól tudják, hogy programjuk ellentmond Olaszország kívánságainak, aspirációinak. Legérzékenyebben sújtja a szerbeket Olaszországnak albániai tértoglalása, amely a szerbek programjának egy sarkalatos pontja. Ugy látszik az entente-hatalmak diplomáciájának sikerült ugyan egyelőre megakadályozni Szerbiában a hangulat elmérgesedését, ami azonban korántsem jelenti azt, hogy ez a dolog végleges elintézését nyert és igen valószínű az a feltevés, hogy Szerbiának ez a lapangó seba előbb-utóbb ismét kifakad és elmérgesedik.

(Mi történik Albániával?)

Különben is ebben a kérdésben az entente országaiban máris súlyosan latba eső hangok szólaltak fel. Egyik lap kétségbe vonja azt, hogy Olaszország, tekintettel a megoldásra váró nehéz feladatoknak, amelyekhez épen csak hogy hozzáfogott és máris oly óriási veszteségeket szenvedett — képes lesz emásfél millió emberlakta területet saját birodalmába bekebelezni, amikor köztudomásu dolog, hogy ez a másfél milliónyi ember körömszakadtáig védekezik az olasz fennhatóság ellen. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy az olaszok irredentia mozgalmanak makacságával a szláv irredentizmus vetélkedik.

(Szétbomlás fenyegeti az entente-ot.)

A legszomorubb ugy ebben, mint számos hasonló kérdésben — hiszen, hogy tovább ne menjünk, elég rámutatnunk a Dardanellák kérdésére is, hol annyi és oly sok léle érdek találkozik össze, jobban mondva, ahol annyi ellentétes érdek találkozik szembe egymással — az, hogy ezek éponséggal nem alkalmasak az entente különben sem erős lábón álló egyetértésének fokozására, erősítésére. Szomorú igazság az, hogy az egyetlentlenkedésnek, viszálynak, mi sem ad jobban tápot, mint a közös akciók eredménytelensége, sikertelensége. Ezt a régi axiómát pedig az entente-hatalmak és szövetségeseknek mai helyzetükből igazolja.

Breszt-Litowszkat feladják az oroszok.

— Nem bizik az oroszok győzelmében a munició miniszter. — Kifütes tifusz apasztja az orosz hadsereget. — Nagy ellenséges csapatösszevonások a besszarábiai határon. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Kopenhága, augusztus 14.

Kiüritik az oroszok Breszt-Litowszkat.

Kopenhága. Az oroszok Breszt-Litowszkat kiüritik. A vasutak éjjel-nappal szállítják az összes készleteket Minszkbe.

Tömegesen menekülnek Pétervárra.

KOPENHAGA. Pétervár tele van menekültekkel. Minden vonattal újabb tömegek érkeznek, amelyeket oserkészfűk helyeznek el.

Pesszimista az orosz munició miniszter.

Pétervár. Az *Utro Rosszija* kiméletlenül támadja Gueskow kiszemelt munició minisztert. Gueskow minisztersége lehetetlen, mert ő a legnagyobb mértékben pesszimista.

— *Pesszimizmusa* — írja a lap szó szerint — lehet alapos de nem lehet akkor őt megbízni győzelembiztosító szervezésébe, aki kételkedik győzelmünkben.

Vizsgáló-bizottság a munició hiány miatt.

Pétervár. Hivatalosan jelentik: Bizottság alakult a hadseregszállítások késedelmes és hiányos teljesítésének felülvizsgálására. A bizottság elnöke Petrow műszaki tábornok, tagjai pedig Naumow, a birodalmi tanács alelnöke, Bobrinsky gróf, a дума első alelnöke, Pantelejew főszárnysegéd, Posnikow szenátor.

Bűnbakok.

London. A Daily Chronicle jelenti Pétervárról: A balti tartományok 16-kormányzóit és Kurland kormányzóit elmozdították állásából. Más elmozdítások is küszöbön vannak.

Miért nem győzhet többé Oroszország?

Stockholm. Miért nem győzhet többé Oroszország? címen írja az *Attenblad*: Az entente részéről tuberculizáltak az orosz nép számát és lebecsülték a szövetségesekét. Két állam katonai erősségének megítélésénél nem kizárólag azoknak a csapatoknak száma mértékadó, amelyek hadba vihetők. Az orosz birodalom lakóinak tekintélyes része politikai okokból a hadiszolgálat alól fel van mentve s ha ezt a kontingenszt levonjuk, akkor orosz részről legteljebb 150 millió ember jöhet számításba, tehát alig 30 millióval több, mint a szövetséges két államnál. Oroszország hadviselési módját az abszolút embertöbblet elve szerint rendezte be és emberéletre való minden tekintet nélkül áldozta fel katonáit, mikor arról volt szó, hogy Galiciában és a Kárpátokban előrenyomuljon. Ez azonban csak egyik alárendelt oka annak, ami most történik.

Ha majd meg fogják írni a háború történetét, ki fog tűnni, mely oroszánrész jut az eredményből a német orvosoknak. A német orvosi tudomány a szociális higiénia oly magaslatán áll, hogy ezen az alapon a háború minden tenyegző bajával, különösen pedig a kifüteses tifusz veszedelmével teljes eredményre tudott szembeszállni. Ezen az ellenkezője áll ennek az oroszokat illetőleg. Az a körülmény, hogy orosz részről egyre hangosabb a kívánság idegen orvosok és gyógyszerek iránt, bizonyítja, hogy ma már az oroszok maguk is belátják, hogy az e téren tennivaló bajok

mennyire veszélyesek. Az orosz táborokban uralkodó piszokról és egészségtelenségről hihetetlen dolgokat mesélnek a németek. A német katonák egészségesek maradtak és az orosz csapatok körében a járvány egyre nagyobb mértékben dühöngött. Ez az oka annak, hogy az oroszok alaposan lefogytak és tényként megállapítható, hogy Oroszország betegségek révén legalább annyi katonát veszített, mint a harcok során.

Orosz részről az 1916-os évfolyambeli újoncok legnagyobb része is már a tűzvonalban áll és ebből is látszik, milyen hiány van már a nagy Oroszország emberanyagában. Ezzel szemben a szövetségesek egy és ugyanazon a napon óriási támadásokat intéztek Varsónál és Ivangorodnál, Kurlandban, a Narvát, a Visztula és Bug között, valamint Galiciában: bizonyos tehát, hogy ez idő szerint emberanyagban is egyelőre Oroszországgal.

Varsó eleste és a vasutforgalmi helyzet.

Stockholm. A Stockholm Dagblad katonai munkatársa kiemeli, hogy Varsó eleste a stratégiai előnyökön kívül vasuti forgalmi tekintetben is óriási előnyöket biztosít a szövetségeseknek. A lemberg-lublin-vasúti vonalat igen rövid idő alatt egészen helyére állítják. Novo-Georgievszk eleste után a szövetségesek a Visztulát is felhasználhatják fegyverszállítás és élelmezési bázis gyanánt és a Visztula és a Bug között is a szövetségeseknek több összekötő vonal áll rendelkezésükre, míg az oroszok rosszul felszerelt és kevés vonalból álló vasúti hálózatra vannak utalva, amelyek közül alig egy-kettőnek van stratégiai jelentősége.

Az orosz hadsereg élelmezésének nehézségei.

Kopenhága. A főparancsnokság közölte a dumával, hogy a hadsereg élelmezésében komoly nehézségek merültek fel. A дума bizottságot küldött ki, amely a helyzeten javítani akar.

Tizenkét millió orosz katona.

Bukarest. A „Moldova” írja a következőket:

Oroszország 12 millió katonából álló hadsereg előkészítését jelenti. Egyidejűleg az orosz távirati ügyfélszolgálat arról értesítik Szentpétervárról, hogy a dumában előkészített az 1917. évi kontingens és a népfelkelő tartalékok behívásáról szóló törvényeket. Ezekből az elemekből alkotják meg a 12 millió katonából álló hadsereget 600 ezer tiszttel és altiszttel.

Jó lesz arra visszaemlékezni, hogy 1912-ben, alig két évvel a háború előtt, Alexiuski egykori orosz miniszter „A modern Oroszország” című munkájában azt írta, hogy a nagy birodalom többé már nem az, ami volt, mivel háború esetén két és fél millió emberből álló hadsereget állíthat fel, mely minden tekintetben tökéletes.

A háború igazolta ezen állítás helyességét. A keretek, a munició és a közlekedési eszközök hiánya idézte elő a megsemmisítését az emberesordának, amelyet ezen a két és fél milliótól felül a háborúba küldtek. Most azonban lesz 12 milliójuk?!

Tűzerek a besszarábiai orosz fronton.

Bukarest. Az „Universul” tudósítója jelenti Mamornicáról:

Jóllehet, hogy a bukovinai fronton aránylag csend uralkodik, mégis eléggé érdekes dolgokat lehet megfigyelni.

Szerda reggel óta az oroszok tekintélyes megerősítéseket kapnak.

Besszarábiában nagyon sok tűzértséget lehet látni. Csak a napokban mintegy 40 ágyú haladt át Novosielicón, kísérve nyolc főtiszt által, Zaliscichi-Kolomea irányában.

Jól informált helyről kiszivárgott hír szerint, az oroszoknak az a tervük, hogy Bukovina ellen offenzívába lépnek.

Arról is informálva vagyok — írja a tudósító — hogy osztrák-magyar körökben tekintettel a bukovinai határon összpontosított hatalmas német és osztrák-magyar csapatokra, nem tulajdonítanak nagy fontosságot az ezen frontra küldött orosz megerősítéseknek.

Komoly harcokra van kilátás.

„Isten büntesse meg Olaszországot.”

— Az áruló hadigyűrű. — Betörés egy aradi fatelep irodájába.)

Az Aradi Közlöny tudósítja.

Arad, augusztus 4.

Tegnap éjjel az aradi biztonsági és őrszolgálat egyik embere az Újtelepen levő Rosenbergs és Flamm fatelep irodájának ablakán gyanús viláosságot látott. Bement a fatelepre és mikor az épület közepébe éri, látja, hogy az irodában egy fiatalember dolgozik valamin. Odament az ablakhoz, megkopogtatta a fiatalembertől megkérdezte, hogy mit csinál.

— Hagyjon békét. Takarítok, — volt a válasz. Az őrs ezek után tovább ment, de később mégis különösnek találta, hogy ilyen későn csukott ablakoknál takarítanak. A közepben egy esendőr állott őrt, akinek elmondotta gyanúját. A esendőr nyomában elindult a fatelep felé. Ugyanakkor arra ment egy katonai őrsjárat is, melyet egy altiszt vezetett. A esendőr szólt a katonáknak, hogy legyenek segítségére.

Pár perc múlva a katonák a esendőrrel a fatelepen voltak. A esendőr az épület minden ajtajához és ablakához egy-egy katonát állított. Az iroda hirtelen sötét lett. A esendőr az ajtóhoz sietett és azon belépett az előszobába. Lekapta válláról fegyverét és gyorsan megtöltötte. A fegyver csattogásától a betörő — mert nem takarítani, hanem kasszát akart fúrni — úgy megijedt, hogy a csukott ablaknak szaladt és az üvegen keresztül kivette magát a telepre. Véletlenül éppen ennél az ablaknál nem állott senki s így elmenekülhetett. Üldözték, de az éj leple alatt eltűnt.

A reggel kiküldött detektívek a helyszíni szemle alkalmával az iroda Werhain asztalrényé előtt megtalálták a betörő számszámait: egy vésőt és egy asztalos gyalu kését. Ezekből megállapították, hogy nem hivatalos betörővel van dolguk, csak dilettáns kezdővel. Találtak ezenkívül egy gyűrűt is „Isten büntesse meg Olaszországot” felirással. Az egyik ablak környékén, melyen a betörő keresztül ugrott, sűrű vérvnyomok voltak a földön, mert a menekülő ugyanis az ablak szilánkjai súlyosan megsértették. A véresnyomok nyomai, a kerülő uton, a Holt-Maros felé vezettek a telepről. Ez azt bizonyította, hogy a tettes jártas volt a telepen és az éj sötétjében is megtalálta eltűnéséhez a legalkalmasabb utat.

Megállapították, hogy pár nap előtt egy asztalos dolgozott a telepen, akinek személyleírása a betörőre illt. Mikor a detektívek felmutatták a munkásoknak a gyűrűt, azok kijelentették, hogy az a gyanuba vett asztalosé, akit a lakásán a detektívek megtaláltak és letartóztattak.

A fiatalos bűnös bevallotta, hogy a pénaszekrényt, amely nagyobb összeget rejtett, akarta kirabolni.

Carp Péter leleplezi Bratianut.

(A ruszofil román miniszterelnök. — Nemzeti veszedelem a román kormány mai politikája.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, augusztus 14.

Carp Péter lapja, a Moldova legutóbbi száma a következőket írja vezércikkében:

A valódi román érdekek azt követelik, hogy a jelenben keressük a megértést a központi hatalmakkal a kivitel ügyében és keressük a bolgárokkal egyetértve hathatósan a Vaskapu felszabadítását, amely abszolúte igazságtalanul és az internacionális jogok ellenére van elzárva a szerbek által, a mi buzánk kivitelére nézve.

Ez volna a jelenlegi tiszta román politika, mely az idegen érdekeknek nem volna kiszolgálva.

Akkor Bratianu miért nem változtatja meg a jelenlegi politikáját? A jelenlegi helyzet kedvező ezen igazi román politikára. Az oroszok le vannak verve, kifirítik az egész Lengyelországot, Litvániát és Kurlandot. Osztrákok, magyarok és németek elfoglalták Varsót. Igen késő ez Bratianunak? Bratianu le volt kötve az orosz, francia-angol perfid diplomácia által, hogy nem tud mozogni, csak Szaszanov parancsa szerint?!

Bratianunak nincs meg az a hazafias bátorsága, hogy enormis hibáját bevallja. Ha nem tehet másképpen, engedje át helyét hazafias módon másoknak, akik magukat nem kötötték le orosz-francia és angol érdekeknek, amint ily akaratlan módon tette Bratianu. Nemesak hogy nem akarja, vagy nem teheti ezt a hazafias cselekedetet, de úgy látszik, hogy Bratianu idegen, — orosz-angol-francia-olasz-szerb stb. — magára vállalt kötelezettségek által le van kötve arra, hogy az ország eddigi múltjával homlokegyenest ellenkező politikát üzzön a nagynevű apjától örökölt hagyománnyal és a nagy román hazafiak összességével szemben és vazallus szolgai politikát csinál Oroszországgal együtt.

Bratianu, Costinescu és kormányuk kihívó politikát folytatnak a győztes Németország és Ausztria-Magyarországgal szemben. Bratianu a sajtóorganumait arra használja fel, hogy a román közhangulatot megtévesze a ruszofil politika érdekében. (A mai Viitorul például nem is tesz említést Varsó elestéről.)

Égész eréllyel tiltakozom Bratianu és az ő kormány ruszofil politikája ellen! Bratianu az ő szolgai ruszofil politikájával ma egy valódi nemzeti veszedelem! Bratianu Oroszországnak kedvező politikáját enormis hibának tekintetem, mégis Bratianut mentegetni lehetett, hogy bizik egy orosz győzelemben és Románia igen gyenge ellenkezni és a megsemmisítő moszkovizmus győzelmes elhaladásának elébe vetni magát.

Ma, mikor az oroszok le vannak verve, ez a mentség elesik!

Es ha Bratianu annyira le van kötve Oroszországnak, hogy mindezek dacára jövőre is az orosz érdekek szolgálatában kell állnia, akkor Bratianu nem képviseli és nem védi a valódi román érdekeket: az öntudatos és világos Románia Bratianutól bármilyen néven megzendő sankciókat és garanciákat megtagad mindazzal szemben, a melyet az oroszoknak tett és tenni óhajt.

Meghiúsult az entente újabb akciója is.

Bukarest. Itteni politikai körökben hiábavalóknak tartják a négyesszövetség fáradozásait a Balkánon. Szerbiát itt kétszínű játékkal gyanúsítják, hogy titokban támogatja Görögországot, hogy álljon ellen a területátengedésre vonatkozó entente-óhajnak.

Bukarest. A Ziua jelenti Szófiából: Az az idegesség, amellyel Görögország a négyesszövetség előterjesztését fogadta, megerősíti azt a tettevést, hogy az entente lépése meghiusult.

Német herceg látogatása Szófiában.

Bukarest. Frigyes Adolf mecklenburgi herceg, az uralkodó herceg testvere, Szófiából jövet, a legszigorubb inkognitóban Bukarestbe érkezett, ahonnan tovább folytatta útját Berlinbe.

Meggyógyult a görög király.

Bukarest. Athéni távirat jelenti, hogy Filodor athéni román követet Konstantin király hosszabb kihallgatáson fogadta.

Konstantin király betegségéből teljesen felgyógyult.

Petroleum és olajkivitel Romániából.

Bukarest. A román pénzügyminiszter közli, hogy a petrokum és az olaj kivitele ninosen megtiltva és Padeálon, Palánkán és Burdujenin át eszközölhető. Felügyelet céljából a fenti három állomásra egy-egy kózikus van kirendelve. Minden petroleummal és olajjal telt ciszternát, a benzin-töltőmre való tekintettel szigorúan megvizsgálják.

Durazzót megszállták az olaszok.

Milano. Lapjelentések szerint az olaszok megszállták Durazzót és környékét azon külön megegyezés folytán, amelyet az albán kormánnyal kötöttek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A szinpadai technika legújabb vívmánya.

Jámbor olvasó, ki örömmel vettél tudomásul, hogy az aradi színház háborús létszámú zenekarát a jövő szezonban teljes létszámra tozják teleemelni s aki már évek óta nem látta, mert nem is akartál látni Aradon operát, amely műfaj a szinpadai technika vívmányait leginkább veszi igénybe: bizonyára csodálkozva kérdezed, kinek jut eszébe a világháború idején a szinpadai technikát tökéletesíteni? S ezt nem is veszem Töled rossz néven. Hiez még Budapestén is csak tavasszal határozták el magukat az illetékes körök az Opera megnyitására, mikor már a Népopera — mint Mark Twain mondotta — „egészen jól meg volt halva.”

Német barátaink bezzeg, másképp gondolkoznak. Nekik nem elég a repülő ballet, amit Berlioz Faust elkérkezésében láthattak először. Nem elég a bayreuthi Festspielhaus csodás inscenirozása, hol például. Rajna kincsében a Rajna vizét ábrázolja az egész szinpad s a mozgó hullámkulisszák közt éneklők hallószékkel siklanak fel és le, vagy pl. a Parsifal vándorkulisszái, melyek mozgása mellett Parsi-

fal s a grallovagok a szinpadon egy hejyen lépkedve szemünk előtt még is lassan elrehaladnak, míg a Grál várába nem érnek.

Hogy az opera kívánja meg leginkább a fantasztikus, látványos elemet, az érthető. Meyerbeer óta fényleg a látványos s Weber óta a romantikus opera, jut tulsulyra a jobbára dallamgazdagságával hatni akaró olasz opera felett. S ha Meyerbeernél a nagy felvonulások, udvari tinnepétyek stb. mellett pl. a keréks korcsolya első alkalmazása a Prófétában még szinpadai trükk számba ment, addig már a mai igényeket a fenti csodás inscenirozásokon kívüli a bayreuthi szinpadai fénytechnika sem elgúti ki, pedig olyan csalódásig hű hajtatódást, nünőt pl. az Istenek alkonyában produkálnak a legsötétebb éjszakától a legfényesebb napvilágig, csak a természetben lehet látni.

A berlini Siemens-Schuckert cég kísérleti szinpadot létesített, melyen Frieze tanár és adjunktusa, a francia nevű, de osztrák születésű Trompateur vezetése mellett próbálták ki nem rég a villanyfény által elért legújabb hatásokat. A Berliner Tageblatt szerint a jelen voltak mind oda voltak a bamu'attól. A mikor a szinpadon levő verdfényes táj fölé fellegok tornyosulnak, egyre sürűbben gomolyognak, vihar tör ki, villámok cikáznak az elsötétült táj felett, majd újra elvonulnak a felhők s kitisztul újra a derülttő váit eg: a szemlélő megesküdnék, hogy fényleg felhőkulisszák moztak az színen. Pedig e hatás optikai csalódás. A háttér ugyans nem más, mint egy fehér gipszből készült kupolás horizont. S erre veti a szin és fényárnyalatokat egy ivilámpa alakú üveggömb, melynek falára vannak a látott felhő alakulatok lefestve. S amint az üveggömb a belsajében levő lámpák körül lassanként forog, a különböző árnyalatu elektromos lámpák bekapcsolása által válik lehetővé a fent leirt színojáték.

A díszletfestés egy csapásra elavult intézménnyé válik. Mert Frieze professzorok a dekorációkat csak tompa, neutrális színűre festetik, a hajnal ólomszürke színét, a nap izzó fényét, az alkony pirját stb., mind-mind a villanylámpa kombinációk varázsolják a lákra, hegyekre és mezőkre.

A folyó fényében oszillogó napsugár előállítás a következő. Elektromotortól hangteli pléhspirális torog egy pléh tükör felett. A tájat besugárzó váltakozó fény ráesik s ezé gondolja a szemlélő egyszer azt, hogy a napsugarak táncolnak a folyó habjain, majd meg azt, hogy a hold ezüstjétől tündöklük a víz, amely voltaképen pléh.

Az említett gipszhorizonton apró lyukcskák vannak a csillagokat jelentő miniputi izzólámpák számára, melyeken még az állócsillagok kékes fényét s a bolgyók pirosas árnyalát is észre lehet venni. A holdat egy vetítő készülék a 3000 gyertyaerős izzólámpással vetíti a láthatárra.

A fenti szinpadai csodák után az aradi közönség is remélheti, hogy maie az új szinbázépilet elkészül, addigra e fénytechnika is oly általánossá válhatik, hogy mi is kapunk belőle. De előbb győznünk kell a világháboruban s úgy tudjuk, hogy Konrad, Mackensen és Hindenburg ép ezt művelik.

* Értésítés. Tisztelettel értesítam, hogy s Müttermüller József vezetése alatt álló konzervatoriumtól megváltam és jövőben önálló zene iskolát nyitok. Az oktatást már f. évi augusztustól megkezdem, amig megfelelő helyisége bérek, addig az oktatást tanítványaim lakásán végzem. Meghívásra szóbelileg bővebb felvilágosítással szolgálók. Kiváló tisztelettel Karbanek Ferenc, a Seveik mester-iskola absolva Mikes Kelemen-utca 38. 272/

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődnek Müttermüller Józsefigazgató, Szabadság-tér. 298/

* Az aradi zenekonzervatórium hegedt és ének tanszakára kitünő taueróket szerződött Müttermüller igazgató. 298/

Látogatás az aradi bacillus-tanyán.

— Érdekes, új katonai intézmény. — Díjtalan vizsgálatok. — A herceg vére. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14.

Kevesen tudják, hogy Aradon, a város kellős közepén két hónap óta olyan katonai intézmény működik, amelynek fontossága és jelentősége csaknem egyenlő mérvű a harminc és feles motoros ütegekkel, vagy a tenger-alattjárókkal. Ez az intézmény, amely a színházi bérház második emeletén, a Lloyd régi helyén rendezkedett be, lehetővé teszi, hogy a negyvenkettős ágyuknál is veszesebben pusztító ragályos betegség az elképzelhető legrövidebb idő alatt megfékeztesse és terjesztése meggátoltassék. Nagyon jól tudjuk: mit jelent a háboruban a kolera, a tifusz, a feketehimlő, a vérhas és hasonló rémes járvány. Emlékeztetünk rá, hogy a múlt év őszén és a télen milyen tömegekben pusztultak az orosz katonák a kolera és a tifusz következtében és tudjuk, hogy a szerbek kitartó hadseregét a kolera valósággal megtizedelte. A télen — mint hivatalosan jelentették — a mi hadseregünkben is mutatkoztak a kolera tünetei; a járványt az orosz foglyok hurcolták be, a kiütéses tifusz pedig Szerbiából került hozzánk. Amikor valamelyik gyászjelentésben azt olvassuk: „X. Y. a harcúterem szerzett súlyos betegségében elhunyt”, — biztosan tudtuk, hogy a kolera és társai ismét diadalt arattak.

Nehogy a mi katonáink is keleti szomszédaink rettegős sorsára jussanak, hadvezetésünk a tavasszal elrendelte a legegyszerűbb egészségi rendszabályokat. Minden hadtest területén felállítottak több olyan intézményt, laboratóriumot, amelynek segítségével hat óra alatt megtudható: fertőző betegségben szenved-e a katona, vagy nem.

A temesvári VII. hadtest területén a következő városokban szerveztek ilyen laboratóriumot: Arad, Temesvár, Debrecen, Nagyvárad, Szeged. Hogy azonban a fontos megbízatást tökéletesen lehessen megoldani, a hadtestek felküldtek Bécsbe egy-egy orvost. A temesvári hadtest Luszty Ferenc dr.-t, magyar-pécskai járási orvost, (aki a mozgósítás óta katonai egészségügyi szolgálatot teljesít) dirigálta Bécsbe. Luszty dr. a többi hadtestek kiküldöttjeivel együtt az osztrák fővárosban működő Militár Sanitäts Komiténél jelentkezett, ahol Paneth dr. berlini egyetemi magántanár tartott oktató előadásokat és bemutatta a megbízottaknak a berlini minta szerint működő teljesen modern bakteriológiai és kémiai laboratóriumát. E minta alapján kellett berendezni az osztrák-magyar katonai laboratóriumokat is. Megállapodás szerint a temesvári hadtest területén először az aradi intézményt kellett létesíteni, hogy a VII. hadtest körzetében felállítandó többi laboratóriumok ezután készülhessenek el. Az aradi egészségügyi intézet már két hónap előtt megkezdte működését. Vezetője Luszty Ferenc dr., a 33. gyalogezred egészségügyi főnöke, aki a bakteriológiai osztályt, míg Kallós egyéves önkéntes a kémiai laboratóriumot vezeti. Kivülük más nem működik ott.

— Olyan helyen — mondotta nekem az intézet vezetője, amikor ma végeztem a ragyogóan tiszta szobákat — ahol órákodni kell a bacillusoktól, nem szabad sok embert foglalkoztatni, mert a sok kéz munkája könnyen okozhat veszedelmet.

Néhány nappal ezelőtt a laboratóriumot meglátogatta Halász Arpád dr., a VIL. hadtest egészségügyi főnöke, akinek nagy része van abban, hogy a katonai kincstár oly bőkezűen áldozott erre a nagy célra. Most volt itt Sauerwald dr. főorvos Szegedről, Berkovits Nettó dr. Nagyváradról és Varzár dr. egyetemi magántanár Debrecenből, hogy tanulmánytárgyává tegyék az aradi új intézményt.

A tudomány legesodálatosabb és a háboruban megbecsülhetetlenül hasznos ágának titkaiba nyerünk bepillantást a mindössze öt teremből álló bacillustanyán. Az egyik szobát a bakteriológiai, a másikat a kémiai laboratórium, a harmadikat az állatkisérleti telep, aztán a fertőtlenítő készülék, az ötödiket a segédkező legénység foglalta le hálóteremnek. Két hónap alatt a mai napig ezer vizsgálatot végeztek itt.

Kezdjük a legkisebb szobán, ahol a kísérleti állatkák ketrecekben tanyáznak. Az egyik ketrechen kis és nagy hársinyulak estésülnek; testükbe kolerabacillusokat oltanak be, amelyekből azonban a nyuszik nem pusztulnak el, hanem vidáman élnek és tenyésznek a szükséges bacillusokat. Alattuk tehát tengeri malacok pihennek, amelyeket a vérba felismerésénél használnak. Ilyen kísérleti állattelep rendszerint csak a klinikákon található.

Azután a bakteriológiai, majd a kémiai terem következik. Az itt összehalmozott gépek, vegyi anyagok, üvegekészülékek segítségével a lehető legrövidebb idő alatt megállapítható, hogy valamely beteg fertőző bacillusokat rejte magában.

— Ezelőtt — mondta a főorvos — egyes vidéki városokban, így Aradon is teljes két napra volt szükség, hogy megállapítsák: van-e kolera stb. bacillus a beteg testében. A vizsgálatokat ugyanis a Budapesten és Győrön felállított hasonló intézetek végezték. A folyamat eddig két napig tartott. Ha tehát Aradon koleragyanus megbetegedés történt, csak két nap múlva tudták meg, hogy csakugyan kolera-ról van-e szó. Két napig a legegyszerűbb ösztöndékedésnek kellett alávetni a beteget és környezetét s aztán gyakran kiderült, hogy mindez alaptalanul történt. Most mi hat óra múlva választ tudunk adni a kolera, tifusz, vérhas stb. betegségekre vonatkozó kérdésekre. Hogy milyen jelentőséggel bír egy ilyen intézet valamely város közegészségügyénél, azt legutóbb a debreceni kolerajárvány mutatta meg. Debrecenben ugyanis az orosz fogolytáborban — mint hivatalosan jelentették — kolera ütött ki és a polgárság körébe is szét hurcolták. Az ottani bakteriológiai intézet segítségével néhány nap alatt csirájában elfojtották a ragályt és így rengeteg ember életét megmentették.

Az aradi intézetben most is serényen folyik a munka. Az egyenruhás férfiak ugyanis este mindaddig nem távoznak el, amíg az szappani anyagot fel nem dolgozzák. Ez azért szükséges, mert az anyag, ha eljárás közben félbehagyják, elromlik, s a végzett munka hiába való lesz. Most is egymásután nyolc fadóbozkát bontanak fel, amelyekben beteg katonák köpetét, vérést, vagy más olyan anyagát küldték el a kórházból, amely anyagokból itt bakteriológiai uton ki tudják mutatni, vajon csakugyan beteg-e a katona, vagy csupán gya-

nus volt, esetleg szimulált. (A pompásan elzárt dobozok postán is veszély nélküli szállíthatók és szállítják is.) A küldemények leginkább a háborúaktanyában berendezett ragálykórházból, vagy a Fürj-utcai veneriás kórházból, esetleg a különböző rezerv spítálokból kerülnek ki. Az utóbbi időben azonban polgári kórházak is fölkeresik, mert Halász dr. a hadtest orvosfőnöke készséggel és teljesen díjtalanul bocsátotta rendelkezésre a polgári hatóságoknak is. Ebben az intézetben a tudomány legújabb kutatási eredményeinek felhasználásával dolgoznak és az ugynevezett Barsiekov-féle eljárást alkalmazzák, amely harmadokon revidálja a megállapításokat és tévedés kizárásával mutatja meg a pozitívumot, ép úgy, mint a negatívumot. Nem akarom itt a laikus közönségnek az eljárás aprólékosságával untatni, csupán annyit írok meg, hogy ennél a módszerrel tejcukor, szőlőcukor, marnit stb. segélyével jutnak a kívánt eredményre.

Az intézetben valóságos bacillusraktárt is találunk. Ugyanis a végzett vizsgálatok eredménye hónapokra visszamenőleg nemcsak írásban marad meg, hanem maga az anyag is készen áll. A betegtől beküldött köpetet stb. Ugyanis egy megfestett lapos üvegdarabkára fölkenve úgy teszük el, hogy az hosszú idő múlva is teljesen ép marad és bármikor abból eredményesen megvizsgálható. Egy praktikus fali dobozában kétszáz ilyen üvegdarabka van.

— Ha például — magyarázza az intézet vezetője — valamely beteg azt mondja a vizsgálatot követő hónapokban, hogy mi nem jól végeztük a munkánkat, akkor előveszük a tőle beszerzett törzskönyvezett köpet, vagy vérpreparátumot és azt mondjuk: „Nincs kifogásunk az ellen, hogy más katonai laboratórium új vizsgálatot végezzen belőle.” — Ez a módszer más katonai intézeteknél eddig nem volt meghonosítva, de most máshová szintén bevezetik. Mi a fa- és üvegmunkát praktikus oldottuk meg, mert ezeket a szükséges, drága és eddig Bécsből hozatott tárgyakat a saját műhelyeinkben készítettjük el.

Az egyik terem sarkában naphosszat dolgozik egy üvegfúvó katona, aki égő gáz segítségével úgy hajlítja ott az üveglombokokat, ahogyan a szükség kívánja. Vizsgálat után az összes üveg, fa, bádóg és fémsanyagokat egy nagy serpenyőben a fertőtlenítő szobában desinficiálják: háromszor egymásután a szó szoros értelmében megtözik s mivel így megölik a bennük levő bacillusokat, újból használhatókká válnak e tárgyak.

Az utóbbi hetekben itt végzett vizsgálatok között néhány érdekes eset is volt.

Egy kaptányt azzal küldtek haza a harcúteréről, hogy tele van tifusz-bacillusokkal. Azonban kiderült, hogy vérhas-bakteriumokat hordozott.

Egy altiszt nem épen gusztusos kiütésekkel került a Fürj-utcai kórházba. A külső vizsgálat kétségtelenné tette, hogy vérbaja van. A higanyos orvosságtól azonban még rosszabbul lett. Akkor aztán vérvizsgálatot tartottak és kiderült, hogy teljesen tiszta a vére és a kiütések bőrbajtól származnak.

Mulatságos dolog is történt, amely azonban válopert eredményezett. Egy katona a harcúterem vérbajt szerzett. Itthon a Fürj-utcai kórházban teljesen kiegyógyították az Ehrlich oltások segítségével és a laboratórium vizsgálat abszolút jó eredményt mutatott. A jámbor ka-

tona nagy örömmel ment haza és boldogan dült a tőle hosszú ideig eltiltott csinos kis felesége forró karjai közé. A szegény férj egy hét múlva újra a Fűrj-utcai kórházban feküdt, pedig a feleségén kívül más nővel nem is beszélt.

Az aradi járásból való egyik parasz-asszony tejet szállított a várbeli foglyok részére. Néhány hónappal ezelőtt öt literrel kezdte, később pedig már 600 litert liferált naponta. Az intézet megállapította, hogy az

asszony nem vizezett tejet, hanem tejezett vizet szállított. Egy liter tejből ugyanis tizenötöt készített.

Lippa környékén nagyobb földmunkálatok folynak és több ezer ember dolgozik. A környéken gyanús volt az ivóvíz és beküldték Aradra vizsgálat végett. A laboratórium megállapította, hogy a víz egészen olyan alkatelemeket tartalmaz, mint a híres parádi forrás.

(=)

Hadvezetőségünk az orosz katonákhoz.

— Mi mondjuk meg nekik az igazat. — Harctéri tudósítás az orosz lövészárkokba. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14.

A háboru a nagy és erős vonásokat érvényre juttatja, a kicsinyes és puha silhuetteket tudomásul sem veszi. A háborut viselő népeket arra kényszeríti, hogy minden tulajdonságukat a végsőkig fejlesszék ki, mert különben elpusztulnak. Csak a nagy arányok, a nagy vonások és nagy tömegek érvényesülhetnek. Minden, ami a maximum alatt marad, az számba sem jövő tényező. A háborunak vannak óriási igazságai, amelyeknek ellensúlyozására óriási hazugságokat kell szembeállítani. Ellenségeink háboruja ez utóbbiak kitalálásában merült ki idáig. Lapjaik már kezdenek esődtől mondani, mert utóvégre egy eszient 6 alatt a fantáziájuk kimerülhetett. A folytonos vereség ellensúlyozására eddig más nem történt náluk, minthogy rólunk találtak fel olvasóinknak rémmeseket.

Nekünk nincsen szükségünk hazugságokra. Nem ámitjuk magunkat és nem ámitjuk a világot. A nehéz megpróbáltatások napjaiban is volt erőnk szembenézni a leplezetlen, féltő, leajtó valósággal és most, hogy a napunk magasan ragyog, nem törekszünk ellenségeinket a hazugság fekete mézával végig önteni. A mit mondunk róluk és írunk róluk, azok megcáfolatlan tények, a melyeket ők maguk sem képesek és nem is törekszenek megcáfolni.

A mi hadviselésünk módja ellenségeink előtt feltétlenül respektust keltett és nem régen az angolok, az ős hazugok legkiválóbb katonai szakértője *Repington* ezredes megírta a *Times*-ben, hogy a mi vezérkarunk jelentéseinek feltétlenül hitelt adnak az entente országokban.

Minden körülmények között csak az igazat mondjuk meg, még akkor is, ha esetleg tulzásokra lenne alkalmunk, mert ellenségeink példája erre csábít. *Emlékezzünk csak Przemysl elesésére.* Eltekintve attól, hogy *Nikolajevics Miklós* nagyherceg olyan ünnepet rendezett a kiéhezett vár elfoglalásakor, mintha már Berlin járdáit simította volna az orosz gőzhenger, vagy az Alföld vetéseit aratták volna a Szarmata síkság orosz parasztjai, az orosz hadvezetőség jónak látta a mi katonáink lövészárkait hazugságuktól hemzsegtő rőpcédulákkal elborítani. Az *Aradi Közlöny*-nek módjában volt annak idején az oroszok ostoba ferdtéseinek egy ilyen diszpéldányát bemutatni. Nem mondott kevesebbet a nagyherceg, minthogy seregei néhány kilométernyire állanak Debrecenről és Budapestről és nem kevesebbre hacsülte az osztrák-magyar hadsereg pusztulását, mint annak kileneven százaléka. Katonáink mosolyogtak erre a horribilis számarságra, mert a százalmas erőlködés, a mely az ő bizalmukat és kitartásukat akarta megingatni,

nem érdemelt többet, minthogy a neveltségeség 610 mérgében fürödjenek meg.

A diadalok, a győzelmek egész sorára, az orosz seregek letörésére, katasztrófáinak hosszú láncolatára tekinthetünk vissza ma már jogos büszkeséggel. Petrograd ma jobban reszket, mint Budapest valaha. Mi azonban nem változtunk. A lövészárkokban, amikor egy-egy nagy győzelmünk tudomássá válik, katonáink óriási táblákra ráírják orosz betűkkel az éppen akkor elfoglalt város nevét és kiteszik az árok szélére, hadd értesüljenek szegény orosz katonák arról, amit előttük eltitkolnak.

Ezenkívül azonban a mi hadvezetőségünk is gondoskodik arról, hogy az orosz lövészárkokban minél szélesebb körök értesüljenek arról, ami a harctereken történik.

Egy aradi tartalékos hadnagy, aki a harctér sok érdekes eseményéről küldött haza tudósítást, még pedig szemléltető módon, növérenek írt leveléhez mellékelte egy cirill betűkkel nyomtatott rőpcédulát, amelyet a mi lég-hajósaink külön erre a célra szerkesztett lég-gömbökről dobnak le az orosz lövészárkokba. Az uri család szivességéből hozzánk jutott ez a rendkívül érdekes és eredeti „hadüjség”, amelyet előfizetési díj nélkül kapnak meg az orosz katonák. Az orosz szöveget *Reisinger Ferenc* dr. ügyvéd fordította le az *Aradi Közlöny* részére magyar nyelvre.

A háborunak ez az érdekes dokumentuma a következőképp hangzik:

Orosz katonák!

Teljes két hónap óta hátráltak szörnyű veszteségeket szenvedve napról-napra. Az összes városok, melyeket a osztrák-magyar hadsereg elfoglaltatok, ismét birtokunkban vannak. Tarnov, Jaroslau, Przemysl, Grodek, Lemberg, Halics, Stanislaw, Csernovicz — mennyi vért ontottak értük — és mi maradt mindebből nektek? Épen semmi! Az osztrák német hadak mindenütt átlépik Oroszország határát: Libau-ban, Varsó és Lublin alatt állnak, eloltogatták Tomaszovot, Cholm és Chotin felé haladnak.

És mi történik ez alatt odahaza nálatok? Mindenütt telkel a nép, amelyet a kormány csak elnyom, de enni neki nem ad; az egyetlen Moszkvában a napokban a rendőrség több mint 500 embert ölt meg és mennyi ötek meg és togtak el Petrogradban, Kievből Odesszában, Szebasztopol-

ban és másutt — csupán csak az Isten a tudója ennek.

És ti még mindig túrtok, dacára annak, hogy a ti helyzetetek reménytelen! Gondoljátok meg, hol fog ez végződni! Hát nem elég vér tolyt-e már? Értsétek meg végre valahára, hogy puska, munició, tüzérség nélkül lehetetlenség hadat viselni, annál inkább, ha mindezzel az ellenség bőségesen rendelkezik.

Jöjjetek át hozzánk és rövid idő múlva mindennek vége lesz; sértetlenül haza tértek szülőföldetekre, aki pedig úgy akarja, nálunk maradhat. Ne higgyétek el, ha azt mondják nektek, hogy a hadifoglyokat hazatérésük után kivégzik; ez hazugság, hogyan lehetne több mint 2 millió embert kivégezni? Ne higgyétek, hogy nálunk a hadifoglyokat kiozzák: mi hasznunk volna nekünk ebből és mire való volna ez? Az effélek képtelen mesék csak, nálunk pompás dolguk van a hadifoglyoknak; mindannyian élnek és egészségesek, a halál csak a lövészárkokban pusztít.

Itéljétek meg magatok, mi jobb!

Egyetlen egy tulzó szó, egy nagyító hang egy aláfestés, vagy színező jelző nincs benne. A tartalmát mi itthon lévők épen úgy tudjuk igaznak, mint ahogy azt a felszólítás elmondja. Cáfolatlan tényeket ad hadvezetőségünk százezre számra pusztuló szerencsétlen orosz katonák tudására, akik ujévre várták a háború végét, akik Budapesten és Bécsben akarták kipihenni a rettentő háború fáradalmait, mert ezt hazudták nekik, ezzel ámitották őket. Szerencsétlen ország, amely az ellenség szájából kénytelen az igazságot megismerni.

VÁROS ÉS MEGYE

Országos verseny-tárgyalás a Lisztre. Arad város tanácsa ma tartott ülésén határozatainak megfelelően országos versenytárgyalást írt ki Arad város lisztészükségletének fedezésére. A hirdetmény feltételei szerint ajánlatot lehet tenni a gabona beszerzéséhez szükséges pénzre, buzára, őrlésre és végül lisztre. A pályázat augusztus 8-án jár le és az a közlélményesi bizottság elnökéhez nyújtandó be.

A cukor rekviráása Aradon. *Grein* Nándor rendőrfőkapitány előterjesztést tett a tanácsnak, melyben azt ajánlotta, hogy irassa össze a cukor készleteket és kérien felhatalmazást a kormánytól a cukor rekviráására, továbbá, hogy a tanács, mint azt a kormány elrendelte, állapítsa meg a cukor maximális árát. A tanács az előterjesztést véleményezés céljából kiadta a kereskedelmi és iparkamrában.

Legfőbb élelmi cikkek maximális ára. Ismeretes, hogy a kormány jogot ad a városnak arra, hogy a legfőbb élelmi cikkek árát maximálja. A tanács utasította a rendőrséget, hogy mutassa ki az élelmi cikkek mai árát és ha a hivatalos statisztika előtte lesz, a jövő ülésen foglalkozzék azzal a kéréssel, hogy szükséges-e az ár megállapítás.

Aradi huszárszázados az orosz nőről

(Megverik az első leány gyermek apját. — Szerencsétlenség a házasság. — Az „állami“ paraszt leány.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 14.

Most, hogy orosz földön, mélyen bent az orosz cár hatalmas birodalmában nyomulnak elő vitéz seregeink, nekik teljes idegen és ismeretlen környezetben élve, a harc fáradságai mellett is, más világot tanulnak megismerni.

A magyar huszár nem tagadja meg magát és ott a nagy oroszlelgyel sikágon is legjobban érdekli a — nő. Az aradi honvédszázados egyik legszeibb lovasa, akit itthon nemesek mint a legszimpatikusabb, de egyik legképzettebb katona tisztet ismernek, írta haza az orosz nőnek a plasztikus magarajzolt alakját és helyzetet mélyen megvilágító levelet. A százados, aki irodalmi sikerekre is hűsken hivatkozhatik, így veti oda néhány találó vonással a mégis élesen szembe álló képet.

— Megint huszárok vagyunk — írja T. Z. százados — megint lovon vereszkünk. Néhány nap óta, hogy a hadosztályunk befejezte egy igen erős orosz utóvéd sikeres üldözését, egy nagyobb orosz városban táborozunk. A tisztiker a gimnáziumba van beszállásolva, amelynek igazgatója Nowikow igen neves orosz író, akitől igen érdekes dolgokat hallottam. Az ő bájos csevegése és a magam rövid, tehát nem is igen alapos tapasztalataim nyomán mondok el olyan egy-két dolgot az orosz nőről, ami ottthon talán eddig ismeretlen.

Az orosz nő egész élete vértanúság, amelynek okozója a tudatlanság és a rossz tradíciók, meg az a durvaság, amelyhez az orosz kispolgár és paraszt jogot érez a nővel szemben. Munka és soha nem egyéb, mint munka, szünet nélkül, pihenő nélkül, ez az orosz nő élete.

— Születése pillanatától kezdve rosszabb az élete, mint a férfiaké. A fiúgyerekek az egész család örül, a leány az hivatalos vendég, legteljebb a szülőanyja örül neki. Csaknem egész Oroszországban szokás, hogyha egy fiatal párnak az első gyermeke leány, akkor a barátai a fiatal apát megverik. Nem jelképesen, hanem valójában úgy megverik, hogy csak úgy ropog bele.

— A leány már ötéves korában felügyel más gyerekekre, sokszor idegen családoknál. A keresete persze csak néhány garas és a lakás és ellátás. Ez így megy, míg a leány tizenégtizenöt éves lesz, mert azután már eladó lánynek számít. Ez a „sétási időszak“, csak hogy a sétának az orosz parasztnál egészen más értelme van. A séta a kocsmázást és egyéb kisapongásokat jelent.

Borzadva látom és hallom, hogy amint tyűtt élnek egy szobában és egyszerűen nyílt beszélnek olyanról is, amit lányok előtt titolni szoktak. Az orosz leányok minden állásuk nélkül készülnek az életre. A falvakban, ahol az érintatlenség a legfontosabb dolog, nagyon ritka eset, hogy egy leány elbubizósra vehető, hogy ezzel szemben az asszonyok nem veszik olyan komolyan a kötelességeiket és a férjeik sem nagyon büntetik őket a hűtlenségért.

Vannak már olyan vidékeken, ahol semmi sem gátja a leányokat szabadságukban. Vannak falvak, ahol a leányok a szeretők nagy számú dícserekezesnek és a férfiak is

rossz szemmel nézik azt a lányt, aki nem tudott elég férfit meghódítani. Feltétel azonban az, hogy a viszonyok a faluban maradjanak és hogy férjét is onnan válasszon a leány. A mezői munkára járó leányoknak a rossz fizetés okozza a vesztüket. Még a minimális fizetést sem kapják meg rendszeresen, ellenben ki vannak téve a munkafelügyelők és a földesur szeszélyeinek. Sokan azért bukhatnak el, hogy a munkából el ne keressék őket.

A pénz, amit a leány keres, az az övé. Így szedi össze a kelengyéjét. A leány nap számmal kereseti pénzéhez még az apja sem mer hozzányúlni, ha még olyan iszákos házi-zsarnok is. Csak a nagy inség idején adja oda a leány keresetét. Ez nem törvény, hanem olyan szokás, ami a népnél többet jelent a törvénynél. Az ugynevezett „állami“ parasztnak — mondja a házi gazdám — a leányok erkölcsi lazábbak, mint az „urasági“ poórnép-nél. Szabadabbak. Ha egy leány megtéved, elnézésel vannak irányában.

A régi orosz népdal a házasságról mint szerencsétlenségről szól. Ma ez már nincs így. Mind gyakrabban hallani a leányok ajkáról: „Nem akarom!“ És az akaratukat keresztül is tudják vinni. A mai orosz népdal már nem panaszos, hanem hasonlít a gyári dalokhoz és a házasságról már nem mint szerencsétlenségről szól, hanem a legforróbb vágyak teljesedésének mondja. Az orosz falvakban már besettenkedett a forradalom szelleme.

— Az orosz nő vállaira igen sok munka nehezedik. Ők művelik a földeket, azonkívül, hogy a családjuk eltartásának, a főzésnek, mosásnak és egyéb házi teendőknek minden feladata rájuk vár. A férfi mindentől mentes. Ha nehéz is az orosz paraszt nyári munkája, a tél ideje alatt teljesen a maga ura. Az orosz asszony ezzel szemben egy pillanatra sem pihenhet meg. Az atyai birtok a fiukra száll, az özvegy és a hajadon leányok csak egy igen kis részt örököznek. Az anya birtokát nem örököli a fiuk, csak a leányok, még ha férjesek is. A leányoknak az anyai birtokra ugyanaz az örökjoguk van, mint a fiuknak az atyai örökségre.

— Az orosz asszony a családi életben teljesen ki van szolgáltatva az urának, akinek minden önkényességét tárnio kell. A babonás orosz pópá állandóan hirdeti, hogy a nőnek tisztelni kell a férjét, tétele kell attól, mert a férfi a fő és az asszony teljes alárendeltje urának az isten akarata szerint. A törvény jogot ad az orosz férfinak arra, hogy nejét erőszakkal is magánál tartsa. A hatóságok, a feleség az nte tüzelik az orosz parasztot az erőszakosságra, amikor különböző bravur számba veszik, ha egy asszonyt a férje „meglekestet“.

A külügyminiszter Berlinben. Bécsből jelentik: Burián báró közös külügyminiszter tegnap Berlinbe utazott, ahonnan ma tért vissza.

Berlinből jelentik: Burián báró osztrák-magyar közös külügyminiszter tegnap Walterskirchen gróf kabinetfőnök kíséretében érkezett Berlinbe. A külügyminiszter eszmecsere folytatótt a vezető német államférfiakkal a délelőtti folyamán, délután

Bethman-Hollweg birodalmi kancellárral és Jagow külügyi államtitkárral tanácskozott. A miniszter a birodalmi kancellárral reggelizett, majd este visszautazott Bécsbe.

Londonban megakadályozzák a francia külön békét.

— Támadás Millerand hadügyminiszter ellen. —

Téli tudósítás

Genf—München, augusztus 14

Francia kormányválság.

Genf. A Viviani kormány válságban van. A miniszterek, főképp Millerand és Delcassé között nagy nézeteltérések vannak. Millerand-t elkésztették a lapok támadásai. Kitejezte azt a gyarnuját, hogy a támadásokat Delcassé inscenálja. A közvélemény a bejelentett új offenzíva késedelemért Millerand-t okolja, aki ingadozásával betolyasolja Joffre-t. A hadügyminisztert Varso este után a municióbizottság ülesen megtámadták, aki kétségbeesve kirohant az ülésről s a Havas ügynökség emberé előtt kijelentette, hogy még ezszaka benyújtja jegyzékét lemondásáról. Viviani csak orákig tartó firdiczással tudta lebeszélni erről.

Franciaország külön békét akar.

London. Az angol alsóházban a liberális párt egyik képviselője kijelentette, hogy úgy értesült, hogy a franciaországi vezető körök különbekét szándékoznak kezdeményezni Németországgal. A képviselő felszólította a kormányt, hogy haladék nélkül akadályozza meg, hogy a közös béke szerződéséből Franciaország magát kivonja.

Elnapolták a francia kamarát.

Páris. A kamara üléseit augusztus huszadikáig elnapolták.

Anglia sirásói.

Hága. A londoni rendőrség százezer-számra foglalt le olyan békemánifesztumokat, amelyek a központi hatalmak győzelmét jósolják meg. Asquith-t és Greyt Anglia sirásóinak nevezik s azonnali békekötést követelnek.

A bajor király a nyugati fronton.

München. Lajos bajor király a nyugati hadszíntérré utazott.

Angolok veresége Gallipolin.

London. A Daily Chronicle jelentti Athénből: Ari Burnu mellett egy angol zászlóalj kénytelen volt 300 yamnyira visszavonulni egy rendkívül heves támadás elől. A támadás alatt három ellenséges repülőgép állandóan az angol vonalak felett repkedett s irányította a törökök tüzelését.

Angol partok bombázása a Zeppelinokről.

London. A Reuter jelentti: Az elmúlt éjjel két Zeppelin bombákat dobott Anglia keleti partjaira. A bombázásnak hat halott és huszonhárom sebesült az áldozata. Egy Zeppelin valószínűleg megsérült.

A bájos ismeretlen.

(Történhetik és helyet foglalhat bármely művelt család asztalán.)

Jelige: Lejárt a moratórium.

I. fejezet.

Délben egy órákor. A tata már elmagyarázta a stratégiai helyzetet, már kifejtette, hogy ha ő Hindenburg volna, mit csinálna, elvben ma elfoglalta Szentpétervárt, aztán végignyújtózik a dívánon s pár perc múlva mint a romantikus költők szokták mondani, a méla csendet csak ritmikus horkolása zavarta meg. A

II. fejezetben

csak a horkolás folytatódik s így áttérhetünk rögtön a

III. fejezetre,

amelynek mindjárt az elején egy csengetés történik. Erre a csengetésre külön is felhívjuk az olvasó figyelmét. Ez a csengetés a mag. A drámai bonyodalom megja. Tulajdonképen úgy áll a dolog, hogy ha ez a csengetés nem történt volna meg, ha ez a csengetés nem csengetett volna, akkor a történet már itt befejeződött volna s nem került volna sor a

IV. fejezetre,

amely pedig, mint ilyen, közvetlenül meg előzi az ötödiket. A csengetés kaposán egy elegáns ur jelenik meg az ajtó előtt. Az ajtó mögött viszont a szobaleány.

— Wasserkopf urat keresem . . .

— Itt lakik kérem, Mi tetzik?

— Hivatalos ügyben . . .

.....

— Naccsága, naccsága a nagyságos urat keresik . . .

— Nincs itthon, nincs itthon. Biztosan megint számlával . . . Mondja, hogy jöjjön elsején . . . Vagy nem, mondja, hogy hadbavonult a Pflanzler-Baltin csoportba . . .

— De naccsága . . .

— Hadba vonult, hősi halált halt és most miut vak katona tengeti az életet . . .

— De naccsága . . .

— . . . és mint rokkant abból a kis nyugdíjból pengeti életét.

— Tengeti, naccsága kérem . . .

— Igen, abból a kis nyugdíjból pengeti az életét, ami boldogult özvegye után illeti meg őt . . .

— Igen, naccsága kérem, csak hogy nem a számlás fia keresi a naccságos urat . . .

— Hát akkor mit fecseg itt össze-vissza . . .

— Egy ur van itt, azt mondja, hivatalos ügyben.

— Jézus Mária! Hát akkor mit beszél itt anynyit. Eressze rögtön be.

.....

— Tatusch . . .

— Nana . . .

— Tatusch . . .

— Mi . . . mi az . . . Szentpétervár . . .

— Tatusch, egy ur keres . . .

Tatusch hirtelen felugrik a dívánról.

— Hnd aburg! Irtam neki, hogy ha ráér, látogasson meg. Biztosan ő!

— Tatusch, nekod elment az eszed. Az az ur magyarul beszél.

— Biztosan számlával . . .

— Nem, tatusch, nem számlával . . .

— Nem értem egyáltalán, mit költöd itt fel az embert . . . Az ember egész nap dolgozik mint egy ló . . .

— Ha te a kávéházban ülést dolgozásnak nevezed . . .

— Már megint olyan bissig vagy mamusch. Hát először is kérdezd meg, hogy mit akar?

.....

— Tessék kérem helyet foglalni. Nem, ne oda, tessék talán ide a fotelba . . .

— Én kérem, . . . én kérem Wasserkopf urat keresem.

— En a feleségo vagyok, tessék csak megmondani . . .

— Talán majd inkább csak a kedves férjnek . . . Hivatalos ügy . . .

— Csak egy percig tessék türelemmel lenni. Majd szólok neki, ép öltözik, in ein Moment . . .

.....

— Tatusch, te egy lehetetlen ember vagy. Még mindég nem vagy készen?

— És miért? És miért lennék készen? Egyáltalán, miért ez a szesz?

— Az az ur... az az ur... hivatalos ügyben...

— Az istenit neki, most hol a hozoträgerem? Mi lehet az a hivatalos ügy... Mamusch, hol a gallérom? Mindig eldugjátok a galléromat... A nyakkendőm... Biztosan a kinevezés... A kinevezés... És most ott bent egyedül ül. Mamusch, menj be hozzá (s szórakoztasd. Szórakoztasd, de te ne beszélj, mert te mindig butaságokat mondsz... Hol lehet most a másik cipőm... És kínáld meg konyakkal!

.....

— Csak egy perc még, egy percig még tessék türelemmel lenni.

— Óh kérem, kérem...

— Tessék talán parancsolni egy pohárka konyakot...

— Oh kérem, kérem...

— A férjem nagyon fog örülni... A kedves férjem nagyon fog örülni... Már olyan régen váruk...

— Oh kérem, kérem...

— Már olyan régen megördemelte, a Samu, némi a kedves férjem. Talán még egy pohár konyakot?

— Oh kérem, kérem...

— Nőnek tetszik ismni? Igen, igen. Mit csinál a kedves feleségo? Már olyan rég nem látam. Hogy tud kijönni ebben a nagy drágaságban? Talán ebből a téstából egy darabkát? Na csak egy darabkát. Egy falatot csak. Csak nem fog kosarat adni? Mondhatom magának, nehéz manapság főzni. Az ember nem tudja mit csináljon. Ezt a kis linzert is csak úgy tudtam megcsinálhatsz, hogy a Melanieól kaplam kölcsön hat tojást. Némli a Melanie a sígoróm. Neki könnyű, ő faturól kap mindent. A dolog tudniillik úgy áll... De tessék talán még egy darabkát. Tessék elhinni, mi olyan visszavonultan élünk, hozzánk olyan ritkán jönnek, igazán boldog vagyok, ha egy ilyen igazi uri embert láthatok vendégül...

— Oh kérem, kérem...

— Talán még egy kis gyümölcsöt is? Tetszik körte? Vagy inkább dinnye? Kukoricát már nem is merek kínálni...

Végre megjelenik tatusch is. Hirtelenében előkereste a Kaiserrokkját és azt huzta fel. Arcáu boldog mosoly. Bemutatkozás.

— Hallottam már a kedves feleségemtől, hogy hivatalos ügy. Az igazgatóságtól tetszik? A kinevezés...

A bájos ismeretlen: Nem éppen... Sőt mondhatnám nem egészen... Nem mintha... de... Tetszik tudni, végo, lejárt... Már tudniillik a moratórium... Es most az Eleő szövetkezetétől. De tessék elhinni, huszonöt éve vagyok már — bis hundertundzwanzig — közjegyzőhelyettes, de soha ilyen kedvesen még nem fogadtak, amikor — váltót monstem óvatolni.

d'or.

HIREK. LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 3 órákor.

Rotterdam. Mourant jelenté Calaisból: Utolsó entente haditanács elhatározta, hogy a Balkán államoknak tett legutóbbi javaslatait véglegesenek tekinti. Ezeket újabb javaslatba nem becsátkosik.

Stockholm. Tseisbsen dumaképvisele a költségvetés nyolc tételéről telvilágosítást kért. Háromszázmillió rubelről semmitéle adat nincs, csupán nyugta Mihájiovic nagyhercegtől, Szuchomlinow exhadügyminiszter aláírásával. Szuchomlinow kijelentette, hogy hajlandó telvilágosítást adni a dumában

Köln. A Kölnische Zeitung viszsztatér ama hírekre, amelyek szerint Németország békeajánlatot tett. E szerint a párisi Temps írja, hogy Oroszországból nyert értesítés szerint érintkezés történt bizonyos faktorok részéről, akik a oár jószívére appelláltak. Ha meg is történt volna, — írja a német lap — az illető személyiség saját sugallata alapján kereshetett érintkezést. A német békeajánlat hazugság. A híresztelések célja saját népüknek bizalmatlanságot elcsúsztatni Németország szorongatott helyzetével.

Basel. Az angol tengeralattjáró, mely elsüllyesztette a Barbarossát, nem tért vissza.

Aradiak az orosz hadifogságban.

(Popper Sándor dr. mint konyhatőnök.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 14

Mint azt az Aradi Közlöny megírta, a kárpáti harcok folyamán Popper Sándor dr. aradi ügyvéd, a házvezred tartalékos hadnagya orosz fogságba került. Popper jelenleg a Nonnikola evsk-ben lévő fogolytáborban van, ahonnt fiatal feleségét gyakran keresi fel levéllel.

— A menázsink — írja egyik levelében — igen jó. En intézem a konyha ügyeit s a bajtársak — huszan vagyunk itt tiszték, köztük az aradi Weisz Károly is — mindennel megvannak elégedve. Ruhát, a'sóruhát vettem itt magamnak, hanem ha lehet, küldjetelek egy új perrendtartást, legálabb tanúgatók itt egy kisit. Franciaúi ugy sem tanulhatok, a németben sem gyakorolhatom magam, mert csupa magyarul érintkezem itt. Hanem loramot és ramslit már nagyszerűen játszom.

— Szeretném tudni, hogy Racz dr. nincs-e itt valamelyik taborban. Herstein itt volt, de már elvitték innét. Az öven rubel fizetésünket havonta pontosan megkapjuk.

Egy későbbi kártyájában a következőket írja Popper dr.:

— Nagyon lesújtott értesítések annyi derék ember, különösen László Sándor haláláról. Husvét után itt meghalt Bleyer Vilmos, Kornis sógora. — Soha sem hittem volna, hogy Szibériában ilyen meleg legyen. Ujságot nem sokat irhatok, itt minden egyhangu, a nap jó részét játékkal töltjük el, labdázunk, longa metát és futbalt. Fördünk az Ob-ban, amely szélesebb, mint a Duna, de olyan meleg vize van, mint a Marosnak.

— **A szolnok-arad-piskii második vágány gyors kiépítése.** Tegnap híradásunk kiegészítésére megtudtuk, hogy *Toinay* Kornél a tegnap közölt notabilitásokon kívül még *Dálnoki-Nagy Lajos* dr. alispánnál, *Lócs Rezső* polgármester helyettesnél, *Kintzig János* földbirtokosnál, *Pálmái Lajos* dr. kir. közjegyzőnél és *Komzay Frigyes* Arad-Csanádi vasutak műszaki igazgatójánál tett látogatásokat *Just Ferenc* államvasuti üzletvezető helyettes kíséretében, minnek után az államvasutak elnöke az aradi üzletvezetőségénél tett hivatalvizsgálat után, legteljesebb megelégedését fejezte ki a tapasztaltak fölött, vonalbeutazást tett az üzletvezető helyettes és osztálymérnökök kíséretében. Ez alkalommal kifejtette azt a nagy építési programját, amelyen belül különösen a második vágányok építése közül elsősorban a Szolnok—Arad—Piski második vágány kiépítésének sürgősségét hangsúlyozta. Főleg ebből a nézőpontból fontos mi reánk aradiakra az ő hivatalos inspekciója, mivel előreláthatólag a háboru dacára a második vágány kiépítése még mielőbb befejezésre fog kerülni, a minthogy megelégedésnek is adott kifejezést, hogy a háboru dacára is a második vágány építésének folyamatban lévő része (Békéscsaba—Arad—Máriaradnai szakaszon) megszakítás nélkül a legteljesebb energiával folyt.

— **Tisza István gróf a trónörökösnél.** *Budapestről jelentik:* Károly Ferenc József főherceg ma délelőtt Tisza István gróf miniszterelnököt hosszabb magánkihallgatáson fogadta. A trónörökös pár ma délben elutazott Budapestről. A főváros lakossága meleg ovációkban részesítette a főhercegi párt, mikor a nyugati pályaudvarra hajtottak, a honnan a vonattal Bécsbe utaztak.

— **Aradi tanárok előléptetése.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter Babák Nándor aradi főreáliskolai tanárt a hetedik fizetési osztály harmadik fokozatába és Nagy István aradi Bibia-alapú főgimnáziumi tanárt a nyolcadik fizetési osztály harmadik fokozatába léptette elő.

— **Az olasz fogságból megszökött aradi rendőrfogalmazó.** Ittunk már róla, hogy *Beregi Sándor* dr. aradi rendőrfogalmazó jelenleg az olaszok elleni harcokban vesz részt a doberdói fensíkon. Az Aradon jól ismert utazó tudvalevőleg az ellenség előtt tanúsított bátor magatartásáért bronz vitézségi érmet kapott. Legutóbb pedig annak a híre érkezett Aradra, hogy *Beregi* drt elfogták az olaszok, de megszökött a fogságból és jelenleg újból az Isonzo-fronton van. Az elfogatóról és a szökéséről nem kaptunk részleteket.

— **Örökre száműzött parfümgyáros.** *Amsterdamból jelentik:* *Parisból táviratozzák:* *Racine* mentoni parfümgyárost a törvényszék örökös száműzésre ítélte azért, mert ötszáz kilogramm olajat szállított kölni gyárosoknak.

— **Halálozás.** *Kossuth Pál* aradi gyógyszerész ma éjjel negyvenhat éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunytat a *Símay*-család és előkelő, nagyszámu rokonság gyászolja. Temetése holnap, vasárnap délután öt órakor lesz a Felső temető halottas csarnokából.

— **Emlékoszlop a község elesett hőseinek.** A háboruért áldozathozatából a falu is kivette a maga részét, sőt azt mondhatjuk, hogy a háboru pusztítása a harcúterén, avagy azon kívül, egyaránt a faluban látszik meg legjobban. A faluban üres lesz a kocsmá, — a templomokban is csak öreg emberek és nők láthatók... Megállott volna a munka is, ha a muszka foglyok nem segítenek és az asszonyok nem veszik kezükbe a kapát és kaszát... Most azután, hogy az aratás áldását elvették a jó falusiak újra kezdik az áldozat hozását. Arad-megye Kispereg község lakossága is meghozta annak idején áldozatát a háboruért. Elmentek a férfiak, a lakosság mintegy 20%-ka a harcúterén. Elvitték a község lakosságának büszkeségeit: a drága szép lovakat, melyektől a hazán kívül senkinek bármily nagy összegű pénzért nem váltak volna meg; a gyönyörű fajmarhák-ból is csak a tenyészállatok maradtak meg. A jó falusiak a hadi kölcsön jegyzésére is kitétek magukért, mert 100,000 koronát jegyeztek. Odaadták a réztárgyakat s ezek között azt a szép hangu, kedves harangjukat is, amelyet 1848-ban elküldtek *Gábor Áron*hoz, de a szabadságharc végével visszakaptak. Legközelebb pedig *Szondy Géza* lelkész kezdeményezésére gyűjtést indítottak a harcúterén elesett, vagy a háboruban elhalt kisperegi illetőségű hős katonák emlékoszlopára. A gyűjtést *Mateovits Rózi*, *Mateovits Magda* és *Szondy Margit* urleánykák eszközölték nagy buzgósággal és olyan fényes eredménnyel, hogy a szükséges összeg legnagyobb részben máris egybegyűlt. A gyűjtést tovább is folytatják s az emlékoszlopot a háboru bevégezésekor a község főterén levő sétatnyon állítják fel.

— **Tizenhárom hónapja katona — tévedésből.** *Szegedről jelentik:* A szegedi honvédhadosztály-bírósg ma egy lugosi népfelkelő ügyet tárgyalta, akit azzal vádolt az ügyészség, hogy május 18-án este a temeshidősi őrhelyén elaludt, azután pedig eltávozott őrhelyéről. A tárgyaláson *Pappert Vencel* alezredes elnökölt, tárgyalásvezető *Szerdahelyi László* dr. alezredes-hadbíró, az ügyészséget *Kiss Dezső* dr. főhadnagy-hadbíró képviselte, a vádlottat *Papp Tivadar* dr. főhadnagy védte. A tárgyalás során kiderült, hogy a vádlott, *Brinda Flóra* Zakariás, aki már tizenharmadik hónapja teljesít katonai szolgálatot, tulajdonképpen — nem is katona. Vallomása szerint 1871-ben született. Amikor a mozgósítást kihirdették, mint egyszerű, tanulatlan falusi ember nem érte meg a rendelkezést és negyvenhárom éves kora ellenére ő is bevonult. Lugoson jelentkezett, nem nagyon kutatták a születési évét, hanem felöltöztették őt is egyenruhába. A meglepő vallomás után a védő kifejtette, hogy a vádlott nem tekinthető katonának és így vele szemben nem is alkalmazhatók a katonai büntetőtörvénykönyv paragrafusai. A hadbírósg felfüggesztette a tárgyalást. Beszerzik a vádlott anyakönyvi kivonatát, hogy pontosan megállapíthassák az életkorát.

— **Lisztkereskedők panasza a hatósági liszt miatt.** Az aradi lisztkereskedők azzal a kéréssel fordultak a városhoz, hogy szüntesse meg a *Forray*-uteai élelmiszer üzletet, mert az nekik erős konkurencia és így súlyos károkat okoz. A tanács a kérelmet nem teljesíti azzal az indoklással, hogy a hatósági üzlet nemcsak lisztet, hanem más élelmiszert is árul.

— **Kitüntetés.** A király *Stimár* Adolfot, a hetedik hadtest sülődéjében beosztott élelmiszeri tisztet az ellenséggel szemben tanúsított kitűnő szolgálata elismeréséül a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki, a vitézségi érem szalagján.

— **Akiknek nincs szerencsájük.** A háboru tizenharmadik hónapjában vagyunk. Előbb-utóbb az is baha kerül rövidebb-hosszabb szabadságra, aki a háboru kitörése óta nem látta övét. Képzeltető annak a katonának az öröme, aki ily hosszú idő után viszonylíthatja feleségét, gyermekeit (utóbbiak között esetleg olyan is akad, akit most lát először) és felfogható az a bosszúsága is, ha a hosszú utról váratlanul hazatérve, zárt ajtókra talál és nem lel odahaza senkit hozzátartozói közül. Egy aradi iparos mult év augusztus óta teljesít a déli harcúterén szolgálatot. A héten nagy nehezen 8 nap szabadságot kapott. Két nari utazás után ma érkezett Aradra. Sietve igyekezett lakására és előre örült annak a kellemes meglepetésnek, amikor régi otthonába belép és szeretettel üdvözli majd családját. Csalódás érte. Már a kapuban üdvözlötték a szomszéd lakók, hogy R.-ék elutaztak K.-ba. Elképzeltető R.-t mily kellemetlenül érintette a dolog, már alig várta, hogy ismét együtt legyen azokkal, akiket a legjobban szeret és most türelmesen be kell várnia, amíg azok haza érkeznek. A másik eset egy arad-megyei jómódu földbirtokossal történt meg. Ő meg úgy járt, hogy amikor ő vonatra ült, hogy falujába utazzon, ugyanakkor a családja a vonatra ült és az ő látogatására indult. Természetesen az ily több napot igénylő ut alatt a szabadsájdő is telik és alig marad a végén egy pár óra, amit aztán együtt tölthetnek. A harmadik eset már tragikomikusabb. Egy arad-megyei hivatalnok csak 3 nap szabadságot kapott. A legrövidebb utat választotta tehát, hogy mielőbb otthon legyen; azonban ebbeli buzgósága hiábavaló volt. Családjá, minthogy ő hosszú idő óta nem adott életjelet magáról, azt gondolta, hogy valahol Varsó körül harsol és nyugodtan fürdőre utazott és amíg onnan képes lappal jelezték, hogy 2 heti tartózkodásra ide érkeztek és minden jót kívánsok a hazáért küzdő Apukának, addig a férj odahaza még csak nem is helyezkedhetik el kényelmesen a saját házában, mert a kapu zárva, a lakás pedig lepecsételve volt...

— **Hol a táncos?** A mig fiaink az oroszokat és az olaszokat táncoltatják meg a lövészárkokban, addig Aradon is tánora hívja fel — egyszerre két táncmester is — a táncokvedelő ifjúságot. Két kérdés merült fel. Van-e első sorban ifjúság, ha igen, van-e kedve táncolni? Hiszen nap-nap után arról lehet hallani, hogy egész fiatal gyerekek a harcúterre szöknek, mások 13—14. éves korukban már hirtővre tesznek szert. Lehetőséges azonban, hogy a t. táncmestereknek szerencsájük lesz és a szövetségeseik egykettőre beszerítják az oroszokat a Rokitno mocsarakba, aztán elfoglalják mondjuk: *Rigát*, *Vilnát*, *Breszt-Litovszkot* és *Szent-Pétervárat*, ezzel vége a háborúnak s lesz sok táncos, mert nem csak a fiatalok, hanem az öregek is táncolni fognak örömeikben...

— **Rossz üzlet a hazudozás.** *Párisból jelentik:* A Havas hírszolgálati ügynökség, amelynek „különös” izű háborus híreiről sok szó esett a világháboru folyamán — 25 frankra kénytelen leszállítani 60 frankos osztalékát. A nyereség 1.414.829 frankról 642.600 frankra szállott alá.

— **Vaskereszttel kitüntetett aradi huszárszázados.** *Ófelsége a német császár Zvojenzky József* csász. és kir. huszárszázadosnak a 12. huszárezred géptegyverosztály parancsnokának (beosztva a 7. ulánus ezredhez) a vaskereszt 2. oszt. legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— **Adomány.** *Vértes Miklós* Bérről 10 koronát küldött az elesett katonák özvegyei és árvái alapjára, mint *Kohn Lipót* ravataláraszánt közöri megváltásáért.

Apróságok

Krispin József életéből.

Ha valamely jelleges tárgy leválik egy nekünk kedves épületről, azt nem dobjuk el rongyként, hanem elteszük emléktárgynak.

Krispin József ugyanabban az évben született, amikor Aradból szab. kir. város lett. Kilenc éves korában jött Aradra tanulni és aztán itt maradt a most bekövetkezett haláláig; tehát a várossal együtt nőtt és öregedett meg.

Krispin József az aradi életnek egy nagyon tekintélyes faktora volt, igazi aradi polgár, úgy, hogy aki életét ismeri, Aradnak 80 éves történetét látja benne. Tüntessünk fel, néhány adatot Krispin József, az aradi városi zenekola igazgatójának az életéből és meg leszünk győződve, hogy megismerkedtünk Aradnak egy-egy történeti mozzanatával.

Krispin 1848-ban fejezte be hat évre terjedő zenetanulmányait és hazament Perjámosra, az ő szülőhelyére. Ott a télen (februárban) kihírdették, hogy minden polgár, akinek fegyvere van, sorakozzék és induljon Aradra, hogy felszabadítsák a rác inváziótól. A 16 éves Krispin vitte a zászlót és úgy indultak Arad felé. Már az első községben szembe jött velük egy hírnök, hogy nem kell már segítség, az aradiak maguk verték ki az ellenséget valami „Tischler“-nek (Asztalos Sándornak) a vezetése alatt. Német nevet adtak a magyar szabadság hősnak, mivel akkor az egész környék, sőt Arad polgársága maga is német volt.

Krispin 1850. óta tanára lett az aradi országos hírű Conservatóriumnak, ahol perzse német nyelven tanítottak még 1870-ben is. Ekkor Krispin a vizsgálati jelentést magyar nyelven kezdte megírni, mire az akkori tanárok: Hendl, Ubl, Schwartz, Kriska neki estek és szemtelennek nevezték, mivel „sváb“ létére magyarosítani akar. Krispin győzött, mivel az akkori elnök Atzél Péter pártját fogta, sőt ki is tüntette érte a következő módon:

Ugyanis Krispin másodszor nősült és perjámosi leányt vett el, Atzél Péter, akkor már főispán, ajánlkozott násznagynak. Gyönyörű négyes fogaton jelent meg az esküvő pillanatában a perjámosi templom előtt. Szeretartás után a kocsiában állva hajtattott a lakodalmas házba és utközbea belenyult dolmánya zsebébe, hogy szokás szerint pénzt dobáljon a nép közé.

Elsőre csak gyerekek kapkodtak utána; de csakhamar mindenki lehajolt pénzt felszedni — mert csupa aranyakat szórt Atzél Péter négyeszer egymás után az utca porába. Nagy ur volt Atzél, ilyenek után nem csoda, ha szegényen halt el. — Lakoma után felült a kocsira fél három után, bucsuként szólva a lakodalmas néphez: sietnem kell, mert négy óra-
kor Aradon közgyűlést kell vezetnem. János, hajts lóhalálával is, hogy pont négyre ott legyünk. Es pont négykor összerogyott két lova az aradi városháza kapuja előtt. Atzél nagyon lelkiismeretes főispán volt.

Krispin József hangjegy és hangszer kereskedő, sőt egy ideig zongoragyáros is volt. De csak 7 zongora került ki gyárából, mivel a híres bécsi Ehrbar céggel szövődött, ott csinálták a Krispin-zongorákat és Temesváron volt Ehrbar és Krispin oimen zongora raktár. A temesváriaknak átengedte az üzlettermet, zenegyakorlat és előadások céljára, amiért aztán Krispint az ottani filharmonisch-reverein tiszteletli tagjának választotta meg.

Aradon is épített Krispin házában egy zenetermet. Jiraszek grádi építésznek a remekműve, mert addig mesterkedett, amíg az akusztika tökéletes lett. Krispin itthon is rendelkezésre boesította a termét mindenkinek tanulásra, meg előadásokra. De itthon nem választották meg azért disztagnak, sőt ellenke-

zőleg, az aradi zenészek és zenekedvelők, egyesek és egyesületek mind haragosai, ellenségei, gunyolódói lettek, mivel takarításért stb. némi kárpótást követelt. Ez a remek teremkenytelen volt bezáródni és Krispinnek mindenfélől ellenzenvet kellett tapasztalnia, noha az összes aradi volt és még létező méné művelő egyikei ebből a teremből indultak ki.

Krispin, aradi muzsikus létére ügyes volt hangszerén, de egyébként nem mélyen volt beavatva, de azért kitűnően értett a kritikához. Nem sértett meg senkit, rossz véleményével sem, s azért aztán szentül bítek szavának. Roppant ügyes volt ebben és igazi aradi létére, maga is azt hitte, hogy igaza van. Példa rá az országos szimfonikus zenekar szereplése most mástól éve. Mint minden öreg muzsikus, Krispin már nagyot hallott. Kún, zenekari vezető, szereti a leheleteszerű piánokat s utána a fortissimo színezést. Hangverseny után, Kun karmester kérdezi Krispin igazgatót, mi a kritikája? Felelet: kitűnő vadészkűrűsük van. (Mert ez harsogott legtisztábban). És ez a kritika nagyzerűen felvillanyozta a remek zenekart. Hiszen ez igazi zenész, ki a fuvóhangszerekre figyel leginkább.

Krispin halálos ágyán utolsó összefüggő szavai ezek voltak. Igaz lelkemre vallom, hogy mindig igazi aradi polgár akartam lenni és Aradnak szolgálni kivált a zene terén. Ugy hiszem, eleget tettem kötelességemnek. Terjesztettem és ápoltam a klasszikus zenét, úgy, mint a magyart. Most halálom előtt kérem Istent, áldja meg a magyar zenét, a magyar hazát és mivel mások támogatása nélkül nem tehettem volna, amit tettem, áldja meg Isten Arad városának polgárait és zeneköreit.

Máday Mátyás.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A hármashonvédhuszárok kávészállítója.

(Felmentett kereskedő.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Szeged, augusztus 14

A szegedi törvényszék tegnap ítélkezett Hoffmann János szegedi kereskedő ügyében, akit haderő ellen elkövetett büntetett vádolt az ügyész. Az ügyet gyorsított eljárás szerint ötös tanács tárgyalta László Adolf dr. elnöklésével. A védhatóságot Horánszky Miklós dr. ügyész képviselte, a vádlottat Végmann Ferenc dr. védte.

Hoffmann János a szegedi állomásparancsnoksággal szerződést kötött kávé szállítására. A kereskedő egyébként már tizenegy év óta szerződéses szállítója a hedseregnek. A múlt év augusztus 24-ikén hetvenkét kilogram kávé szállított a 3. honvédhuszárezred pótszázadának Tápéra. Négy korona negyven filléres egységárban szállította a kávé, az összeg tehát 816 korona 80 fillér. A vádirat szerint Hoffmannak tiszta kávé kellett volna szállítania, ő azonban csak hatvan kilogram tiszta kávé szállított, tizenkét kiló pótkávé volt. A pótkávé olcsóbb és így a kereskedő a vád szerint megkárosította a kincstárt.

Ennek az ügynek jogászai szempontból különös érdekessége van. Ugyanis Hoffmann Jánost ebben az ügyben már jogerősen fölmentette a szegedi ítélőtábla, akkor azonban csalás volt a vád. A fölmentés után ugyanebből az ügyből eredőleg újból vádat emeltek a kereskedő ellen, most már azonban haderő ellen elkövetett büntetett miatt.

A törvényszék ötös tanácsa tegnap újból lefolytatta ebben az ügyben a bizonyítási eljárást. Az elnök este nyolc órakor hirdette ki az

ítéletet, amely szerint a bíróság Hoffmann Jánost fölmentette. Az ítélet indokolása szerint a kereskedő a megrendelésnek megfelelően szállított kávé, a kincstárt nem károsította meg, a szállításból jogtalan vagyoni előnyhöz nem jutott.

§ Izgatás miatt elítélt ujvidéki fényképész. Szabadkáról jelentik:

Veszelinovics Sándor ujvidéki fényképész izgatási ügyét tárgyalta tegnap az ujvidéki törvényszék. Az volt ellene a vád, hogy a magyarokat és a németeket „betyár, szemét magyarok és svábáknak“ nevezte, hogy szidta az Istenét a magyaroknak és „svábáknak“, akik mindannyian „szemetek és betyárok“, továbbá, hogy itt reprodukálhatatlan kifejezésekkel illette és szidalmazta. Veszelinovics Sándor tagadta a terhére rótt vádat. Azt adta elő, hogy ittas volt, amidőn hazajött és a házában lakókat szidta, mert nem hagyta fel a harmonikázással. Jó hazafinak tartja magát, mert adóhivatalnál, bíróságnál, telkkönyvvel, sőt a belgrádi konzulatusnál is mint díjnok volt alkalmazva és az utóbbiról szóló bizonyítványát a tárgyalást vezető elnöknek az iratokhoz leendő esatolása végett át is adta. Tagadása és védekezése mit sem használt, mert a vádat nem kevesebb, mint kilenc tanu igazolta. A bíróság erre rövid tanácskozás után kihirdette ítéletét, amellyel bűnösnek találta Veszelinovicsot az izgatás büntetében és ezért őt két havi fogházra ítélte. Az ítélet ellen az ügyész súlyosbítlásért a vádlott felmentését felkérte.

§ Fegyházra ítelt tanító. A temesvári kir. ítélőtábla büntetőtanácsa előtt ma Jetties Miklós 31 éves körtédl felkötési tanító állott, aki a vádirat szerint a btk. 141. §-ába ütköző, királyi ház tagja megsértésének vétségében és a btk. 127. §-ban meghatározott felségsértés elkövetésére lérelőtt szövetség büntetében volt bűnös. Kidült ugyanis, hogy Jetties már régebbi idő óta tagja volt azon nagyszerű propaganda szervezetnek, amelynek 1908. év óta legtevékenyebb képviselője a Belgrádban székelő Narodna Obrana c. egyesület, amelynek célja az osztrák-magyar monarchia szerbalkta déli részeinek erőszakkal Szerbiához való csatolása, vagyis a magyar állam területére ellen irányuló felségsértés elkövetése volt. A temesvári törvényszék azért Jettieset három és fél évi fegyházra ítélte. Felelkezés folytán az ügy a temesvári kir. ítélőtábla elé került, amely ma foglalkozott a felségsértő tanító büntetésével. Elnök volt Nyékhogyi Lothár dr. kir. táblai tanácselnök, a vádat Zobay Ferenc kir. ügyész képviselte, a védelmet Csizmás Illós dr. temesvári ügyvéd-helyettes látta el. A másodbíróság helybenhagyta a törvényszék ítéletét és az jogerőre emelkedett.

§ Onkényes szabadságot vett magának. Adameszku Lázár 61. gyalogezredbeli katona az aradi kórházban feküdt betegen. Felgyógyulása után élelmezési jeggyel visszaküldték pótszázadához Temesvárra, Adameszku azonban nem jött Temesvárra, hanem meghamisította az élelmezési jegyet és hazament Győröd községbe szabadságra, ahol egy hónapig tartózkodott, amíg letartóztatták. Csalás és önhatalmu eltávozás miatt ma került Adameszku a temesvári hadosztálybíróság elé. A tárgyalást vezette Aszlányi dr. hadbíró-főhadnagy, a vádat képviselte Eisler Rudolf dr. hadbíró-főhadnagy. A bíróság két hónapi börtönrre ítélte Adameszku. Az ítélet jogerős.

NESTLÉ
CSECSEMŐK
 gyermekek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
 Mindenkor kapható.

Próbadozt és tanulságos orvosi könyvcskét a gyermeknevelésről díjtalannal küld a Nestlé-féle gyermekápolási társaság. Wien I., Biberstrasse 3/a. 2905

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. J. Közelebbi megjelölés nélkül nem tudjuk, hogy milyen sorsjegyek huzása iránt érdeklődik. A szám, a huzás napja és az, hogy „jókonyorsó”, nem elég adat.

Németperegi gabonaeladó. A rendeletet ön értelmezte jól, mert annak értelmében a kereskedő még akkor is a legmagasabb maximális árat tartozik fizetni, ha az egész üzlet már a rendelet kiadása előtt perfektnálva lett.

Almáskamarás. Nem tudjuk miért kívánják, hogy Söprök a pápai utcát róta dallamára szerzett ének négy sorát közöljék. Azután nem is igaz az, hogy Varsóban magyar és porosz van benn, mert magyarok nem nagyon találkoznak Lipót bajor herceg sergében.

S. Ernő Marosborsa. Mintán az egyetem idáig nem tette közé a tanév kezdetére vonatkozó hirdetését, nem tudunk felvilágosítást adni. Az előadásokat azonban okvetlenül meg fogják kezdeni és ha az egyetem kvesztarájához fordul szívesen felvilágosítják minden tudni szükséges tekintetben.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Límbeck János és fia első m. kir. szab. ércoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Ozveggy Kossuth Pálné született Simay Margit egy a saját, valamint gyermekei Ibolya, Magda, és Ferencz ugyszintén az összes rokonság nevében, lelkük legnagyobb fájdalommal tudatják a legjobb férj, a leggondosabb édes apa, szerető testvér, vő, sógor és rokon

kossuthi és udvardi

Kossuth Pál

gyógyszerésznek

1915. évi augusztus hó 18-án éjjel, életének 46-ik, boldog házasságának 17-ik esztendejében az Urban történt csendes elhunytát.

A megboldogult drága tetemei folyó évi augusztus hó 15-én d. u. 5 órakor fognak az aradi felsőtemető halottas csarnokában az ágostai hitv. evangélikus egyház szertartási szerint megáldani s ottani családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Drága emlékét mindig kegyelettel fogjuk megőrizni!

Arad, 1914. augusztus 14-én.

dr. Kossuth László, Kossuth János, testvérei. özv. Simay Istvánné szül. Prág Anna, anyósa. Kossuth Klára, László és Margit, unokaöccse és húgai. dr. Kossuth Lászlóné szül. Póka Erzsike, Erdély Pál és felesége szül. Simay Ilona, Simay István, felesége és gyermekei, Simay Aladár, felesége és gyermekei, Simay Béla és felesége, sógorai, sógoronói, unokahúgai és öccsei.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Értesítés.

Kieszközlők törlesztéses kölcsönöket földre

50 évre 5'86 anuitás 92 árfolyam

50 " 6'30 " 95 "

85 " 6'80 " 95 "

kifizetéssel, azonnali lebonyolítás mellett.

Szűcs F. Vilmos

a nagyszabeni Földhitelintézet képviselője
 Arad, Karolina-utca 8. 2958

Verner Károly

Arad, Maros-u. 1. 2982

vásárol a Hadi Termény Részvénytársaság részére idei mindennemű gabonát.

Mattoni féle
Gieschüler

APOLLO SZÍNHÁZ.

Augusztus hó 15-én, 16-án,
 vasárnap és hétfőn

A BRAHMANOK BOSSZUJA

Színjáték 4 felvonásban.

Vasárnap pénztárnyitás 1/3 órakor. Az előadások 3, 1/5, 6, 1/8 és 9 órakor, hétköznapokon 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

Felhívás!

Schillinger Vilmos kereskedő (Battyhány-utca 32.) vegyeskereskedésébe társul belépni szándékozom, ezt megelőzőleg felhívom nevezetnek néván létező hitelezőit, hogy követeléseiket nálam legkésőbb augusztus 20-ig annál is inkább bejelentésük, mert különben ilyeneket a közkereseti társaság terhére elismerni nem fogok.

Özv. Bolyos Ödönne

2981

Weitzer J.-u. 14.

Fölvétel a BOHN-féle „Szegedi Deák-Otthonba”

mint internátusba.
 SZEGED, Tisza Lajos-körút 43. szám.
 Az internátusba fölvételnek főgimnáziumi, főreáliskolai tanulók, ballás és nemzetiségi különbség nélkül, továbbá azok, kik a felső kereskedelmi, polgári avagy elemi iskolát ösztönözés alatt végzik. Felvételi díj isk. évre 550 korona. Az internátusban különösen berendezett kétemeletes palotája van, ahol a növendékek szakszerű felügyelet alatt állanak. A kereskedelmi iskolások siesseleg, mert kiszorítanak. Minden további felvilágosítást készséggel nyújt a tulajdonos. 2905 **Bohn Károly, igazgató.**

Kristály cukor

kicsinyben és nagyban kapható mától kezdve.

Rizs árpakása, gazdasági fehér és füstölt szalonna, friss prima disznózsir, orosz foglyok részére való tea. Ezen cikkek kicsinyben és nagyban, legolcsóbb árak mellett beszerezhetők.

Dürr Gusztáv

cégnél Arad, a városházzal szemben.
 Telefon 118.

Izr. Fiuinternátus

Arad, Chorin Aron utca 1.

Az intézet felvesz gymnasium, reál, polgári és elemi iskolai bentlakó és bejáró tanulókat, ugyszintén magántanulókat, kik összevont vizsgálatot is tehetnek. 2896

Gondos, családias nevelés. Al-landó tanári felügyelet. Prospektus.

„Matteine”

poloska és molyirtó vállalat
 Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.
 Telefon 10-45.

(Tulajdonos: Fischer.)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csakoly évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolíttatik el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 2811

FIGYELEM!

Felhívjuk az ipari és gazdasági munkásoknak b. figyelmét, a mi kizárólagos **szabadalmazott** munkás öltönyeinkre és köpönyegeinkre. Elszakíthatatlan amerikai munkával, zsebkéssel, álló és lehajtott gallérral ellátva, „Pretória” felírással, legjobb minőségű, valódi kék színben. Igen jó mosható, mindenféle nagyságban. — Kizárólag csakis a feltalálónál

Szántó Mór és Társa férfi, fiu és gyermek ruha telepén kapható ARAD, színház-épület, földszint és emelet. :-: :-:

Ugymint fióktelepein: Miskolc, Sátoraljaujhely, Szatmár, Máramarossziget, Osd, Salgótarján, Rozsnyó és stb. — Utánzástól tartózkodjunk. Szigorúan szabott ára az öltönynek és kabátnak darabonként 8 kor. — Mintákat bárhová bérmentve küldünk. 2787

Drágul a fűtés!**Bérbeadatik**

Méltóságos báró Bohus Lajos ur bérpalotájában: egy modern berendezésű, tágas

négyszobás lakás,
több üzlethelyiség.

 központi fűtéssel!

Értekezhetni a fentebb hűzőkkel:

Bódy Bódog.

2918

Drágul a fűtés!

A kisjenői határban 270 hold jóminőségű

szántóföld

megfelelő gazdasági épületekkel, igen előnyös feltételek mellett

haszonbérbe, esetleg feles munkáltatásra kiadó.

Megkeresések Mann és Schillinger céghez, Kisjenő Aradmegye küldendők. 2904

Keresünk

pankoti fióktelepünkhöz egy gabonaszakmában teljesen jártas hadmentes 2903

irodistát

ki egyszersmint átvevő is volna. A román nyelv ismerete kötelező. Kaucióval rendelkezők előnyben részesülnek. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével és bizosítványmásolatokkal Mann és Schillinger céghez Kisjenő Aradmegye küldendők.

Eredeti Mayfarth-féle

törvényileg védett

„HERKULES”

bor- és gyümölcs sajtók.

Elsőrendű gyártmány

Viznyomásu bor- és gyümölcs-sajtók.

Felül nem mult!

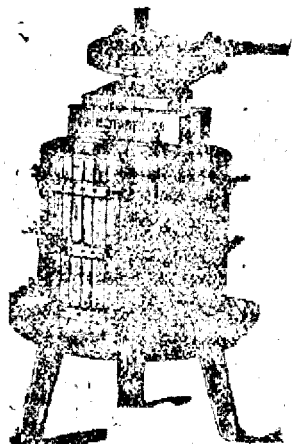
Szőlő- és gyümölcs-őrők szüretelő berendezések

MAYFARTH PH. ES TSA

gazdasági gépgyár

Bécs (Wien) II. Taborstrasse 71.

Különleges gyártás, sajtók és borászati készülékek számára. 2925

Arjegyék ingyen. Képviselek kerestetnek.

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat **vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-, kórház- és szálloda-berendezések** szolid és erős kivitelben. **Sodrony-ágybetétek** vas- és fakerettel minden méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség és raktár Aulich L.-utca 14.

Gyári telefon 423.

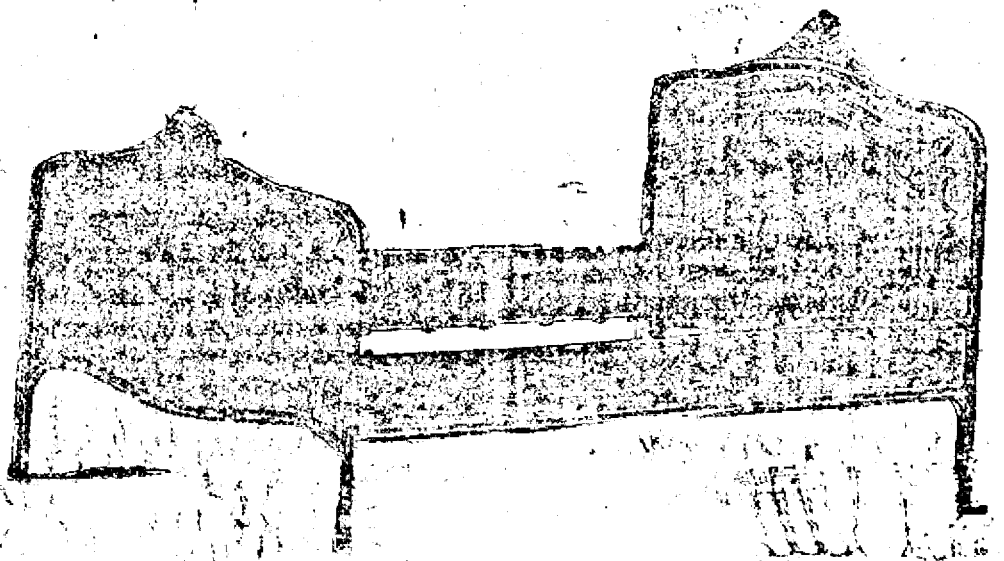
Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentve küldünk.

Szíves megrendeléseket kér, tisztelettel: 2850

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Alapított 1893-ik évben

Lakatos és fényező tanoncok felvételnek.

Benzonit

motor üzeméhez
beszerezhető

Kovács Soma és Társa
gép- és műszaki üzletében
Arad. 2857

Kertész Ferenc
órász
Arad, Deák Ferenc-utca 8.

Elvállal mindenféle óra- és arany- és érmék javítását pontos és szakszerű kivitelben, szolid áron. Javításokért 2 évi szavatosságot vállalok.
2805

Burgonya

waggontételenként
és mázsánként kap-
ható

Kalmár Endre
Asztalos- és Chorin-utca sarok.
Telefon 670. 2817

Költözők
figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez
481

Kalmár József
villanyszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Cognac,
Likőrök,
Szilvorium,
Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,
Lloyd-palota. 859

Az „Orsovai halhoz.”
Legnagyobb halkivittel.

Luttwák József

déli-gyümölcs és magyar ter-
mények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám
(volt Spielmann-ház) saját ház.

Ajánlok I. rendű burgonyát, paradicsomot, salátát és kovászos ugorkát, almát, kocsirakományban a legolcsóbb napi árban, így rakományok teheráraként szállítatnak biztosított határidővel. — Kisebb mennyiségben gyorsárúként 25 kg. felüli csomagolásokban. Urasági görög dinnye üzletben naponta kapható. Kívánatra árjegyzéket küldök.
221

Tisztelettel
Luttwák József,
törv. bej. cég.

Garai Károly

vas- és rézbutor készítő

ARADON,

Asztalos Sándor-utca 1-5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsilámpákat, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összecsukszó ágyakat és madracokat, Szállodai és kávéházi, kórházi és intézetek berendezését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök.
801

Izr. Leányinternátus

József főherceg-utca 19. sz.
I. emelet.

Elsőrangú okleveles tan-
erők, gondos nevelés, mo-
dern berendezés. Elemi és
középiskolai előkészítés és
továbbképző tanfolyam. Kü-
lön tárgyak: Idegen nyel-
vek, festés, zongora és mű-
vészi kézimunkák.

Kívánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,

okl. tanítónő. 2027

933. Telefon szám 933.

Mocsorán Mihály

elsőrendű cipészete

Arad, Hunyadi-utca 3. sz.

Készít mindennemű uri, női és
gyermek-cipőket, jutányos áron.

Javítások gyorsan és pontosan
eszközölhetnek. 2813

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári rak-
tára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

nürnbergi, diszmu- és játék-
áru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

Kérje

ingyen és bérmentve órák-
ról, arany- és ezüstárúkról,
hangszerekről, fegyverek-
ről stb. 4000 képet tartal-
mazó főárjegyzékeket.

Kisó órágyár. Konrad János cs.
és k. udv. szállító, Bróx 1100.
sz. (Csehszlovákia)

Nikkel horgony-óra K 8.90, jobb E. 4.20, O-éret
fém-rem. óra K 4.80, svájci horgonyóra K 5.50,
háború-éret-óra K 5.50, rádió-éret-óra K 8.50,
éret-óra K 2.50, nikkel-éret-óra K 2.90, fali-
óra K 3.40, 3 évi jótállás. — Szétküldés után-
vétel. Kockázat nincs! Kicsérülés megengedve
vagy pénz vissza. 876

Saját termésű, kitűnő, tisztán
kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben,
valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 2219
Deák Ferenc-utca 40. szám.

ZSIR

prima, egészséges idej.

Szalonna

napi árban kapható

Kalmár Endrénél

Arad, Asztalos Sándor- és
Chorin-utca sarok. 2530

670. Telefon szám 670.

1902-ik borászati kiállítás. Eger: I. díj, díszoklevél és aranyérem.

Borsajtók.

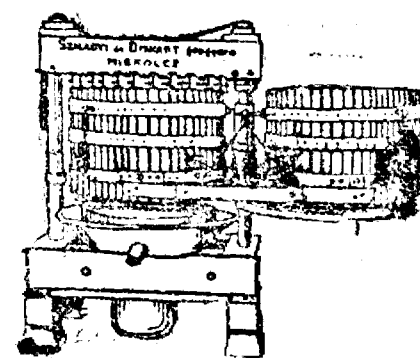
Legújabb rendszerű könyök szerkezetű „Kossuth”,
„Hegyalja”, „Mabile” és „Acél-orsós” a magyar borter-
melők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű viznyomású hidraulikus
keletős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez, Saj-
tóink főelőnye: A must seholsem érintkezik vasré-
szekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erőfejlesztés! A törköly
egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által
könnyen kezelhető! 2207

**Szőllőzúzók és boglyózók. Legújabb alumi-
nium kuphengerű szőlőzúzók gépek.**

Arjegyzék ingyen.

Arjegyzék ingyen.

1907. évi pécsi kiállításon
aranyérem és díszoklevél.
1914. évi budapesti nemzet-
közi borsajtó kiállítá-
son első díj: aranyérem.

Szilágyi és Diskant gépgyára Miskolcon.

1902-ik országos gazdasági kiállítás. Pozsony: I. díj, aranyérem.

Sörzsarnok és étterem megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy f. hó 15-én Aradon, Fábrián-utca 1. szám alatt, a Balaton kávéház mellett sörzsarnokot és éttermet nyitottam. Abonenseket úgy az étterembe, mint házakhoz kihordva elfogadok. — Jó ételekről és tisztán kezelt italokról állandóan gondoskodom. — **Naponta frissen csapolt sör.** A n. é. közönség szives partfogását kéri, Valódi ménesi, magyaradi és kecskeméti borok. — **Csizmadia Vilmosné.**

APRÓ HIRDETESEK

INGATLAN.

Kősep-utca 25/a. sz.
jól jövedelmező ház, előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet az Aradi Kereskedelmi Banknál. 2928

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cím a kiadóhivatalban. 2055

KÜLÖNFÉLE.

Ellenőrző pénztárakat
és írógépeket jótállás mellett javít Schmotzer és Bodnár műszerészek, Perényi-utca 6. Telefon 838. Ugyanott elsőrendű üzemiellékek raktáron. 2998

A drága citromot

teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1—2 evőkanálnyit egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kiló ára 2.20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kilója 2.40. Földes K. gyógyszeriar Deák Ferenc-utca, Héhs Vilmos gyógyszerháza Batthyányi-utca. 12

Az „Orsovai halhoz.”
Legnagyobb halkivitel.

Lutvák József

déli gyümölcs és magyar termények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám.
(volt Spielmann-ház) saját ház.

Van szerencsém a t. vevőközönség tudomására hozni, hogy holnap, vasárnap ismét egy nagy friss hal-küldemény érkezik. A mostani nehéz husviszonyok között is mindenestre olcsóbb a hal, mint a hus. Ha a közönség kellő támogatásban részesít, úgy minden héten szerzek egy nagyobb mennyiséget. Ugyiszintén egy vagon eredeti olaszországi citrom érkezik, melyet üzletemben darabonként 20 fillérért árúsítok. 221 Tisztelettel

Lutvák József.

Aranyat

és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyiszintén régiségeket vesz és elad 693

Losonczi Lajos

órák és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

Van szerencsém a n. é. közönség saíves tudomására hozni, hogy

Kapa-utca 45.

szám alatt levő

házi kenyér sütőedemet

ismét megnyitottam és naponként frissen süttöt izletes kenyér áll állandóan a n. é. közönség rendelkezésére. Tisztelettel 2933

Text János.

Szőlő.

Teljesen érett muskotály csemege-szőlő kapható 5 kg. kosaranként, bérmentve, 6 korona árban 2799

Palkó Lázár

szőlőgazdaságában, Pankota.

Kovács Soma és Társa Arad

gazd. gépek, gőzgép és malomszerek gyári raktára.
Kutak, szivattyúk, fecskendők, tömők.

Raktárunkról azonnal szállítható:

- Benzonit,**
- Gépolajok,**
- Hengerolaj,**
- Motorolaj,**
- Gépkénőcs,**
- Gépfaggyu,**
- Gyanta,**
- Szijak,**
- Ponyvák,**
- Zsákok,**
- Rosák,**
- Konkolyozók.**

2858

Női modell kalap ujdonságok.

Már megérkeztek a legújabb kasirozott bársony és fehér filz kalapok nagy választékban. Vidékre viszonteladóknak választékot küldök. Férfi kemény és puha divatkalapok nagy raktára. Kalap-átalakítások, festések és tisztítások a legújabb modellek után elvállaltatnak. Teljes tisztelettel

Bittenbinder Konrád

első aradi villanyerőre berendezett kalap-gyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 42. A Fehér Kereszt-tel szemben. Minden vasárnap délután este 8 óráig kalapkiállítás az üzletben. 2919

Kékkő

AUSSIGI

nagy mennyiségben

Färber Lajos

cégnél.

2418

Görögdinnye

vérpáros uradalmi, ugyiszintén szép érett piros paradicsom, valamint elsőrendű mákói veres- és fokhagymák kicsinyben és nagyban, úgy helyben mint vidékre, legolcsóbb napi árak mellett szállít

Káli Ferenc

zöldség- és gyümölcskereskedő Arad, Asztalos Sándor-utca 5. — Vidéki megrendeleseket aznap elszállít. 2956

Szőlő-rothadás

megakadályozására, valamint a fűrt peronospora és lisztharmat által megtámadott fűrtbetegségek visszafejlesztésére, ajánljuk kltűnőknek bizonyult

Antisporin

védőszerünket. — 1 adag 100 liter vízhez 2 korona.

Vojtek és Weisz

drogeria Aradon. 2912

Árlejtési hirdetmény.

A fűrj-utcai 120 ágyas kórház élelmezésére árlejtés hirdettetik.

Ajánlattevők bővebbet a szükség tartalék-kórház központjában (Weitzer János-utcai) megtudhatnak. 2936

K. u. k. Not-Reservespital in Arad.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendeők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendeők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

LEVELEZÉS.

„Közös életszükséglet”

Jeligére levél jött a kiadóhivatalba, keretik azt sürgősen átvenni. 8005

„Paktor”

Bitte darf ich einen Brief noch schreiben? Antwort mit Adresse wohin und nicht recomandirt. 2988

ELLÁTÁS.

Uri háznál

ebéd és vacsora koszt kapható hetven koronáért Wesselényi-utca 9. szám. 2914

OKTATÁS.

Zongora órákat

jutányos áron adok, Bartel Gizella Bercsényi Miklós-u. 14. 2954

Isr. Fiúinternátus Arad.

A jövő tanévre csak korlátolt számban vesz fel növendékeket. Magántanulók két osztályról is felvétellel előkészítettek. Prospektust készséggel szolgál. 1961

ALKALMAZÁST KERES.

Megbízható urleány

gyermek mellé ajánlkorik aug. 20-ra. Vidékre is elmegy. Petőc Erzsé, Gyár-utca 1. 2992

Urinő

házevetőnek ajánlkozik magános urhoz, esetleg családhoz. Ajánlatok „Házevető” jelige alatt a lap kiadóhivatalába keretnek. 2893

Himzőnő

háznál és hízonkivül elvállal a legkülönbözőbb himzéseket. Cim Kiss Sarolta Görbe-u. 5. sz. 2988

Gépirásiban,

irodai munkában jártas fiatal ember, alkalmazást keres. Szives megkeresést a kiadóhivatalba, „Irodai alkalmazott” jeligére kérek. 2970

Gazdaszónynak

ajánlkozik fiatal intelligens nő csekély díjazásért, idősebb magányos urhoz, hová 7 éves fiacskát is magával viheti. Cim a kiadóhivatalban. 2959

Budapesti masszozőnő

házkhoz ajánlkozik hölgyeket masszírozni és tyukszemet vágni. Cim József főnerceg-ut 8. ajtó 5. 2978

ALKALMAZÁST NYER.

Gyermektelen házaspár házmesternek kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 2991

Ügyes fiatal segéd a női divat szakmából felvétetik, György Menyhért és Társánál. 3000

Fiatal fűszerkereskedő segéd azonnal felvétetik Huszárek Ágoston cégnél, Lippán. Személyes bemutatkozás. 3002

Ügyes elárusítónők kerestetnek, kik már ily szakmában voltak, előnyben részesülnek. Welsz Lásó könyvkereskedésében. 2980

Még néhány képviselő és képviselőnők 20—100 korona napi kereset mellett felvétetnek. Ismeret nem szükséges. S. Müller & Co. Wien I. Kai 3. 8882

Kocsis

Ügyes, megbízható, alkalmazást nyer azonnali belépésre Bing Ede cégnél, Arad.

Két fiatal segéd

kik a Női és férfi divat, játék és díszmű cikkkekben járassak, valamint a szakmában jártas elárusítóleányok azonnal vagy 1-ső szeptemberre felvétetnek. Cim a kiadóhivatalban. 2947

4 középiskolát

végzett fiatal ember, kezdő fizetéssel gyakoronoknak felvétetik. Ajánlatok „Török” jeligére, a kiadóhivatalba keretnek. 2952

Egy

fiatal és egy idősebb fűszer- és csemege kereskedő segédet, azonnali belépésre keresek. Babcsényi Ferencnél, Temesváron. 2924

ÜZLETEK.

A Magyar- és

Caiky Gergely-utca sarkán épült új háznál, régi korlátolt italmérésű üzlethelyiségek vendéglőnek, esetleg fűszer- és vendéglőnek, vagy kávéháznak november 1-re kiadó. Esetleg házzal együtt eladó. Bővebbet Rácz Gyula fűszer és vegyeskereskedésében, Gyár-utca 1 szám. 2975

A legforgalmasabb helyen egy igen jóforgalmu ételkészítő üzlet betegreg miatt mérsékelt áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2985

LAKÁST KERESNEK.

Butorozott szobát konyhával keresek, árajánlattal, Fehér Kereszt szálló 1/28.

Erkélyes

négyszobás lakás lehetőleg kerttel november 1-re kerestetik. Ajánlatok „Állandó lakó” jeligével kiadóba keretnek. 2960

KIADÓ LAKÁS.

Egy kétágyas különbejáratu szoba azonnal kiadó. Ugyanott jó hási koszt is kapható. Széchenyi-utca 4. 2994

Egy kétszobás utcai lakás kisebb családnak 32 koronáért kiadó Csernovits Péter-utca 9. 2998

Két 3 szobás lakás, fürdőszobával és villanyvilágítással, azonnal kiadó. Teleky-utca 24. 2995

Egy

csinosan butorozott 2 ablakos utcai szoba kiadó, Kossuth-utca 12. sz. 8001

Varjassy Lajos-u. 182. számú háznál egy utcai és egy kis udvari szoba hozzátartozókkal szeptember hó 1-re olcsón kiadó. 2999

Butorozott utcai szoba

(esetleg két szoba) fürdőszoba használattal azonnal kiadó. Luther-utca 2, II. emelet 12. 2997

Cémsen butorozott

külön bejáratu földszinti szoba azonnal kiadó. Zoltán-utca 2. 2965

Egy 3 szobás

utcai lakás Kápolna-u. 10. kiadó. Ugyanott 2 székény és egy írőasztal eladó. 2984

Háromszobás

utcai lakás zárt folyosó villanyvilágítással rovenemberre kiadó Közep utca 17/a. 2979

Kiadó.

Egy modern 4 és 2 szobás lakás azonnal, vagy november elsejére kiadó Eötvös-utca 10. szám alatt. Bővebbet Angele Mátyás, Szabadságtér 16. 2859

Hassinger-utca 4 számú

ház első emeletén lévő hálszobás uri lakás egészben vagy fele részben november 1-től kiadó. Bővebbet a házmesternél. 2915

Egy csinosan butorozott

utcai szoba, egy 8 szobás udvari lakás, egy borospince kiadó. Bővebbet Deák Ferenc utca 28. szám. 2901

Utcai lakás

három szoba, konyha, fürdőszoba, zárt folyosó, stb. november 1-től kiadó Vécsey-utca 8. sz. 2949

Erzsébet királyné körút 18. számú ház első emelete, mely modern ötszobás lakásból áll, azonnal kiadó. 1646

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új háznál és egy 8 szobás másodemeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél.

3-4 és 5 szobás lakások ujonnan festve, minden hozzátartozó kényelmes mellékhelyiséggel, irodának is alkalmas, azonnalra kiadó Hassinger-u. 5. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 8081

Batthyány-utca 31. sz. alatt négy szoba, előszobából álló parketázott lakás földszinten november hó 1-től kiadó. Ugyanott egy német ajku fiatal bonne kerestetik. 2857

Modern

négyszoba, előszobából álló parketázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárati) villany, gázberendezéssel, Török I.-u 1/b. új háznál november 1-ére kiadó. 2647

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Kényelmes,

jókarban levő vászonfedéllel ellátott 6 személyre alkalmas kocsit jutányosan eladó Peternelly postameszternél Körösbökény, Arad megye. 2976

2 szép toxter

kölyök valódi, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2998

Ebédlő,

hálószoba, nagy szalonitűkör, gázlámpák, igen jutányos áron eladó Batthyány-u. 32. I. emelet. 2967

Egy

jókarban levő fuó. és egy steierkocsi, olcsón eladó. Magtekinthető Kohn Lajos kovácsmesternél, Bockó utca. 2966

Csemegeüzlet eladás

legfinomabb Muskotály fajokból, kicsinyben és nagyban kapható, 5 kg. kosarakban 4 korona, nagyob vételnél olcsóbban. Soltz Gyula, Zsidótemető-utca 5. 2972

Nagy raktár

haditakarókban 3 50., 4 50., 5., 6., 12., 16., 20., 30., koronáig Pék Ernő és Tsai cégnél Arad, Andrássy-tér 17. 2977

Egy háló,

egy ebédlő és egy férfiszobai jókarban levő modern több lángu villanycsillár, megvételre kerestetik, esetleg november 1-1 átvétel mellett. Cim a kiadóhivatalban. 2810

Nagy oserépkályha

jutányos áron eladó. Zrínyi u. 6. szám. 2896

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papirkereskedésében, Szabadságtér. 781

Vadonatuj

tiszti boknyereg teljes felszereléssel eladó. Bővebbet Reusz, Boros Bent-tér 12. 2926

Hordók kaphatók

Apateleken 700 literesek, Unterstein Péternél. 2945

16-os vadászfegyvert

keresek megvételre. Cimeket a kiadóhivatalba kérek. 2951